z PUSĒM

ELE

Klīdzējs

atspieda pret sienu. Ap viņa pastalām uz grīdas nobira pa pakavveidīgam, melnam puslokam.

„Neredzēju, ka sanesu zemes," to pamanījis, Orups ierunājās.

Stebers bija beidzis savu šnāciņu. Viņš nolika karoti un pārmeta krustu.

„Kas vainas zemītei. Tādu zemi, kā mūsējā var bērt ne vien uz grīdas, bet, ja gribi — arī blodā," Stebers noteica.

„Ja paēdi, tad varam sākt runāt," iesāka Orups.

Stebers atkal pakustināja savus septiņus matus.

„Vai tu rīt uz baznīcu brauc?" vaicāja Orups.

„Vai es braucu uz baznīcu? Vai tad tur kas tāds? Ne kāzu, ne atlaidu. Nē, nebraukšu. Abi zirgi nodzīti. Un vēl līdz vakaram gribu paecēt. Lai rīt lopiņi atpūšas. Arī tiem vajadzīga svētdiena. Cilpot tos astoņus kilometrus kājām? Nē, paldies! Meitas aizskries ar riteņiem, ja gribēs."

Orupa šaurajā sejā smaids cēlās no lūpu kaktiņiem un izstiepās līdz ausīm. Viņš piecēlās, piegāja Steberam gluži klāt un, pirkstu pacēlis pret griestiem, noskandēja katru vārdu atsevišķi:

„Rīt — baznīcā — lamās — macāniešus!"

Stebers, kas visu laiku bija sēdējis saliecies, stiepās taisns un viņa acis sāka mirkšķināties ātri ātri un likās, it kā tur vērtos ciet un atkal vaļā divu ilgi slāpušu zivju mutes.

„Ko? Lamās! Šitos, šitos —" viņš gribēja kaut ko macāniešiem piemērotu teikt, bet viņam pietrūka tā īstā vārda.

„Sunīs! Vai kā sunīs visu Macānu ciemu, ka viņi nezinās, kā lai no baznīcas tiek ārā — tupus vai rāpus! Redzi, to prieciņu macāniešiem nopelnījis viņu platais Sukurs. Pagājušās sestdienas vakarā nācis mājās no Bajānu talkas un — kā domā — aplasījis vairākiem zirgiem ķēdes, salicis kopā un mūsu Ūsāna zirgu piesējis pie kapsētas zvana. Zini, ka tādās lietās mūsu vecais prāvests Vasars jokus nepazīst. Tur svils daudz vadmalas. Kā pats piemini, macānieši tā pa īstam tika svētīti pirms kādiem pieciem gadiem. Pa šo vidu tikai mūsējiem sālīja. Jau varēja sākt mesties kauns tālāk dzīvot Ļaudānos. Kā redzi, tomēr — debesu svari vēl nav samaitājušies, kad sver tad nosver reizi par visām reizēm. Un šo reizīti — būs birkavs!"

„Pelnīts, pelnīts," norūca Stebers un viņā radās tāds vieglums, ka tūlīt piecēlās kājās un sāka staigāt pa istabu.

„Brauksi?" atvaicāja Orups.

Stebers pārdomāja: ja nu tā svētdiena tāda lāga svētdiena kā bija gaidāma rīt, tad būtu grēks to neatvēlēt Dievam par godu. Papuves gabalu varēja atstāt arī nenoecētu līdz pirmdienai, lai zirdziņi atpūšas jau šodien.

„Jā, es pārdomāju, ka — ka kristīgam cilvēkam ir tomēr labāk, kad viņš savu lūgšanu upurē Dieva namā . . . Vai tu to tā nejūti reizēm?"

„Kāda runa! Kā to var nejust?"

Orups pagriezās uz durvīm.

„Redzi, man vēl jāiziet pie Caunes, Ķeira, Raspiļa un Melnās Teklīnas. Tie ir mūsu mežmaļnieki un, varbūt, cilvēki darbā nopūlējušies un nezina nekā, kas notiek pasaulē. Visi pārējie mūsu ciema sešpadsmit saimnieki, kas tuvāk pie lielceļa, jau visu zina par rītdienu. Vecajam Tokulam nav zirga, bet pie viņa rīt no rīta solījās piebraukt un paņemt savos ratos Deiduļs. Tas ir lāga cilvēks, tādās reizēs ļoti izpalīdzīgs . . Nu, tad — ar Dievinu! Man vēl jāpaskrien. Rīt gan pēc iespējas ņem vairāk līdzi no savas saimes."

(Turpinājums sekos 5—6 numuros)

Chronika

Andreja Eglīša kantāte Dievs, tava zeme deg pārtulkota spāniski un to sagatavo izdošanai Argentīnā. Kantāte līdz šim jau tulkota un izdota angļu, zviedru un dāņu valodā un izplātījusies 20.000 eksemplāros.

Igauņu vijoles virtuozs Huberts Aumere 1. novembrī dosies uz Zviedriju, kur apmeklēs mātes un māsu, arī izcilu vijolnieci. H. Aumerem Zviedrijā paredzēti vairāki koncerti.

LATVIJA

Latvian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D. Bgm. Landm.-Pl. 7. Circulation 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 87 (192)

Otrdien, 1948. g. 12. okt.

Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs. vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda. M. Čulītis. H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

Kā tikt uz Ameriku

ASV imigrācijas komisijas vadītāja Karusi paskaidrojumi žurnālistiem

Ar 15. oktobri nometnēs izsniegs mazāk miltu un makaronu, bet vairāk taukvielu un siera

Gandrīz divas stundas ASV ieceļošanas komisijas priekšsēdis Ugo Karusi atbildēja jautājumiem DP preses konferencē Bad-Kisingenā piektdien, kurā piedalījās amerikāņu joslas IRO šefs Filips Raians ar visiem nodaļu vadītājiem, EUCOM Civil Affairs Division speciālists DP lietās Skvadrilli, IRO galvenā štāba Ženēvā informācijas daļas vadītājs Rob. Dotijs kopā ar 11 amerikāņu un kanādiešu žurnālistiem, kas ieradušies iepazīties ar DP problēmu uz vietas, kā arī ASV ieceļotāju izvietošanas organizācijas „United Service for New Americans" | pārstāvis Hadle.

Pēc tam, kad amerikāņu joslas IRO informācijas daļas vadītāja Mrs. Federe bija iepazīstinājusi viesus ar DP žurnālistiem, sākās jautājumu straume par izceļošanas iespējām ASV.

„Kādā veidā ASV imigrācijas komisija, izvēloties speciālistus ieceļošanai, domā rūpēties par to, lai dotu vienādas iespējas visām DP tautību grupām?"

Šim, tāpat visiem citiem jautājumiem, atbildēja komisijas vadītājs Karusi: „Nav viegli izdarīt ieceļotāju izvēli uz nacionālitātes pamatiem, kaut arī mēs to gribētu, jo akcija nav valsts pasākums, bet balstās uz privātu iniciātīvu. Pieprasījumiem pēc ieceļotājiem jānāk no privātām personām vai organizācijām un saprotams, ka šie pieprasījumi visvairāk arī noteiks to, kādu tautību locekļi visvairāk brauks uz ASV. Ja kādos pieprasījumos nebūs minētas konkrētas tautības, tad komisija centīsies tautību sadalījumu izbalansēt."

„New York Times" korespondents pie šīs atbildes vēl papildus gribēja zināt, vai tautību izbalansēšanas principu attiecinās arī uz žīdiem. Atbilde skanēja: „Jā!"

„Kāda veida un cik daudzi „afidēvīti" jāsagādā personām vai organizācijām, kas vēlas atbalstīt individuālu DP ieceļošanu ASV?"

„Ja pieprasījumu iesniedz individuāla persona, tad tam jābūt „afidēvīta" formā, t. i. apliecinājumiem jābūt zvēresta formā. Ja tos iesniedz organizācijas, ko atzinusi imigrācijas komisija, tad pietiek ar parastu apliecinājumu. Visos gadījumos pieprasījumi jāsūta tieši DP imigrācijas komisijai Vašingtonā. Pieprasījumā ielaist individuālu DP ieceļotāju var pieprasīt konkrētu, vārdā minētu personu, bet var arī pieprasīt vārdā nenosauktu personu. Pieprasītājam jāapliecina, ka iecelotājam nodrošināts piemērots dzīvoklis, neizstumjot no dzīvokļa nevienu citu, un ka būs piemērots darbs, neizstumjot no tā nevienu citu. Par piemērotu šinī gadījumā atzīstams darbs, kas atbilst ieceļotāja zināšanām un fiziskām spējām. Treškārt jāpievieno apliecinājums, ka ieceļotājs nekļūs par nastu sabiedrībai vai valstij. Dzīvokļa apliecinājums attiecināms arī uz ieceļotāja piederīgajiem. Nepietiek tikai ar vārdiem: — būs dzīvoklis, būs darbs, bet jāmin konkrēti fakti par dzīvokļa atrašanās vietu un darba veidu."

„Vai DP, kas iegūst tiesības ieceļot ASV, var ņemt līdz vecākus un asinsradiniekus?"

„Nav speciālu noteikumu likumā, kas dotu radiem, izņemot sievu un bērnus, priekšroku ieceļošanai kopā ar personu, ko izraudzījusi ieceļošanas komisija. Tiem, kuru tuvākie radi izceļo uz ASV, ir tiesības pašiem patstāvīgi censties sekot. Komisija darīs visu, lai šādos gadījumos atsevišķos pieprasījumus apstrādātu kopā un nodrošinātu to, ka radi varētu ieceļot ASV kopā.

„Kā ir tad, ja izceļotājs grib līdz vecākus, kas par vecu, lai patstāvīgi ieceļotu?"

„Vecuma robeža ieceļotājiem nav noteikta. Arī ļoti vecu cilvēku var piemēroti nodarbināt," atbildēja Mr. Karusi, „tāpat kā ļoti jaunam cilvēkam par piemērotu nodarbošanos var atzīt iešanu skolā."

„Vai pietiek ar to, ka imigrants pats apliecina, ka ar savu darbu uzturēs piederīgos?"

„Tas nepietiktu, jo viņš pats atkarīgs no citu ASV iedzīvotāju apliecinājumiem."

„Kā domāts reālizēt likuma noteikumus, kas paredz priekšrocības dažām DP katēgorijām?"

„Ja, ieceļotājus izvēloties, vispirms gribētu ņemt tikai tos, kam likumā paredzētas priekšrocības, tad praktiski vienīgā iespējamība būtu vispirms izpētīt visu DP stāvokli, kas, protams, nav iespējams. Tāpēc praktiskā darbā komisija izvēlēsies ieceļotājus no dažādām priekšrocību katēgorijām, bet laiku pa laikam salīdzinās iznākumu, lai nodrošinātu to, ka, akcijai noslēdzoties, ieceļotāju sadalījums, saskaņā ar priekšrocību

Ugo Karusi

grupām, atbilstu likumā noteiktiem samēriem."

„Kādi galu galā ir īstie noteikumi par ārpus nometnēm dzīvojošiem DP?"

Likums šai jautājumā nav sevišķi skaidrs. Vispirms tas nosaka, ka priekšroka ir personām, kas zināmā laikā dzīvojušas nometnēs. Mēs izskaidrojam šo noteikumu tā, ka ārpus nometnes dzīvojošie ieskaitāmi zemākā katēgorijā, ja nenāk klāt kādi citi speciāli apstākļi, kas tiem savukārt dotu priekšrocības. Par izņēmumiem bez tam uzskatāmas personas, kas atstājušas nometni veselības uzlabošanai vai piederīgo slimības dēļ, darba dēļ pie armijas, IRO vai citām organizācijām, kā arī tie, kas atstājuši nometnes pēc autoritātīvu personu vai organizāciju apliecinājuma, ka nometnes atstāšana nekaitēs viņu iespējām izceļot."

„Kanādas komisija tagad izrauga ieceļošanas kandidātus tieši DP nometnēs, tā aiztaupot lieku braukāšanu uz izceļotāju nometnēm un

(Beigas 2. lpp.)

PADOMJU SAVIENĪBAI JĀATIET SAVĀS ROBEŽĀS,

PIEPRASA ČERČILS, UN JĀATBRĪVO 11 AUSTRUMEIROPAS GALVASPILSĒTAS

Angļu konservātīvo partijas gadskārtējā kongresā sestdien runu teica Vinstons Čerčils, deklarēdams, ka trešais pasaules karš liekas ievērojami pietuvinājies. Apvienotās nācijas, no kurām cerēja, ka tās kļūs par pasaules drošības centru, tagad pārvērtušās par tādu sanāksmju iestādījumu, kurā lielvalstu pārstāvji apvaino un šikanē viens otru, lai sagatavotu savas tautas nākamajam karam. Boļševistiskā Krievija ir spēcīgi apbruņojusies, un tās karaspēks Eiropā ir nesalīdzināmi lielāks nekā visām demokratijām kopā.

Jau otra pasaules kara beigās, — teica Čerčils — britu koalicijas kabinetam bija skaidrs, ka radusies dziļa plaisa starp Padomju Savienību un rietumu demokratijām. Toreiz būtu bijis daudz gudrāk, ja Berlīni būtu ieņēmuši britu spēki, bet Prāgu amerikāņu tanku divīzijas, jo trūka dažu stundu. „Es un mani kolēģas," izsaucās Čerčils," skaidri redzējām, ka mūsu karaspēks pārņemts no uzvaras prieka, kamēr totālitārā despotisma armijas paliks arī uz priekšu nesamazinātas."

Četrpadsmit vīri Kremlī, kas patvarīgi valda pār 300 miljoniem cilvēku un kuriem ir daudz lielāka vara nekā jebkādam caram kopš Jāņa Briesmīgā laikiem, — teica Čerčils — tur visu Eiropu baiļu un šausmu atmosfairā. „Es esmu pārliecināts," izsaucās runātājs, „un to es saku dziļās rūpēs, ka pašreizējā situācijā vienīgais drošais pamats ir spēks. Vienu es skaidri zinu: ja Savienotās Valstis, paļaudamās uz kaut kādu papīra nolīgumu, sagrautu savas atomu rūpnīcas un iznīcinātu atombumbas, tad tās būtu vainīgas visas cilvēces nāvē un pašas izdarītu skaidru pašnāvību. Es tomēr ceru, ka Vašingtona veltīs maniem vārdiem uzmanību, jo ne vienmēr es esmu kļūdījies."

Runas turpinājumā Čerčils norādīja, ka rietumi var droši elpot vienīgi tik ilgi, iekām tiem ir atombumba, bet krieviem tās nav. Tad konservātīvo partijas vadītājs deklarēja: „Padomju Savienībai jāatbrīvo savi satelīti un jāatgriežas vecajās robežās, kas aiznem sesto daļu zemes lodes. Maskavai jāatbrīvo vienpadsmit Austrumeiropas galvaspilsētas, jābeidz kurināt nemieri Malajā un Burmā, jābeidz atbalstīt Ķinas komūnisti, jāatstāj Koreja un jānodod brīvai tirdzniecībai Eiropa un Āzija."

Čerčils gan neminēja pieminētās vienpadsmit galvaspilsētas vārdā, bet, atceroties pašreizējo padomju „iespaidu sfairu", nav grūti saprast, ka skaitā ietilpst arī Baltijas valstu galvaspilsētas.

Čerčila runa radīja lielu atsaucību, un Londonas svētdienas prese to iespiedusi gandrīz nesaīsinātu. „Sunday Chronicle" runu salīdzina ar Čerčila visievērojamākām runām, ko tas teicis kara laikā. Arodbiedrību kreisais organs „Reynold News" domā, ka, ja strādnieku valdību nomainītu Čerčils, tad trešais pasaules karš būtu neizbēgams.

BBC

Krieviem jāizšķiras drīz

PAR KARU VAI MIERU, RAKSTA „SUNDAY TIMES"

Berlīnes jautājuma debates Drošības padomē, kuru atjaunošanu galdīja vakar, atliktas uz nenoteiktu laiku. Paredzams, ka padome no jauna nesanāks ātrāk par nedēļas vidu. Pa to laiku Parīzē turpinās „kuluāru sarunas" par Berlīnes problēmu, pie kam to centrā ir Drošības padomes sešu „neitrālo" valstu mēģinājums starpniecības ceļā rast kādu abām pusēm pieņemamu kompromisa priekšlikumu. Šinī nolūkā Argentīnas delegātam ārlietu ministram Bramuļam notikušas sarunas ar četru ieinteresēto lielvalstu pārstāvjiem.

Bramuļas priekšlikumu un sarunu saturu vēl neizpauž. Viņš pagājušo nedēļu ticies ar Višinski, amerikāņu delegātu Džesupu, Anglijas pārstāvi Kedogenu un franču delegātu Parodī. Svētdien par Bramuļas priekšlikumiem Francijas ārlietu ministrijā apspriedās trīs rietumvalstu pārstāvji. Bramuļa vēl gaida Višinska atbildi uz saviem priekšlikumiem. ASV delegāts Džesups sestdien radiofonā izteicās, ka arī Drošības padomei Berlīnes jautājuma izlemšanā paliek visādas iespējas, jo UN chartas 7. nodaļa paredz dažādus celus miermīlīga atrisinājuma rašanai. Nav tā, ka padomei paliktu vienīgi sankciju ceļš. Džesups paskaidroja, ka ASV respektēs Drošības padomes lēmumus. Par šešu valstu starpniecības mēģinājumiem amerikāņu delegāts izteicās, ka, lai kādi būtu to priekšlikumi, ASV Lielbritanija un Francija jebkādam atrisinājumam par priekšnoteikumu uzskata pilnīgu Berlīnes blokādes atcelšanu.

Pēc AP ziņām, rietumvalstu kompetentās politiskās aprindās enerģiski atsauc ziņas, it kā iespējams atrisinājums būtu triju mēnešu „pamiers", kura laikā krievi atceltu

(Beigas 3. lpp.)

Baltā nama sensācija

Prezidents Trumens gribējis pie Staļina sūtīt savu speciālvēstnieku

Sestdienas vakarā Savienoto Valstu ārlietu ministrs Maršals, pēc divām apspriedēm ar prezidentu Trumenu, preses pārstāvjiem paskaidroja, ka prezidents bija nolēmis nosūtīt uz Maskavu savu speciālu personīgu vēstnieku, federālās tiesas priekšsēdi Fredu Vinsonu, lai viņš tiešās sarunās ar padomju valstsvīriem un Staļinu panāktu vienošanos atomkontroles un Berlīnes jautājumā. Maršals prezidentu Trumenu no šādas rīcības atrunājis. Kamēr par Berlīnes jautājumu un atomkontroli notiek debates Apvienotajās nācijās, Savienoto Valstu mēģinājums uzsākt separātas sarunas ar Maskavu varētu radīt lielu apjukumu pārējās valstīs.

Tālāk ārlietu ministrs paskaidroja, ka ar prezidentu Trumenu viņš apspriedies arī par Berlīnes jautājumu, Palestīnu un Spāniju. Attieksmē uz Berlīni Maršals nekā tuvāka neizteica ne par sarunu saturu, ne eventuālajiem lēmumiem. Spānijas lietā ASV pagaidām nedomā mainīt savu līdzšinējo viedokli un atjaunot diplomātiskās attieksmes. Arī uz priekšu spēkā paliek Apvienoto nāciju 1946. gada lēmums, kad, kā zināms, starptautiskajā organizācijā apvienotās valstis izšķīrās atsaukt savus pārstāvjus no Madrides. Vašingtona līdzšinējo viedokli mainītu vienīgi tad, ja par to izlemtu Apvienotās nācijas un atkal atjaunotu normālas attieksmes ar Franko. Ārlietu ministrs prezidentam Trumenam deklarējis, ka Savienoto Valstu, Lielbritanijas un Francijas starpā pastāv pilnīga vienprātība kā Berlīnes jautājumā, tā atomieroču kontrolē. Vašingtona būtu ar mieru katrā laikā atjaunot sarunas ar Padomju Savienību ārlietu ministru padomē par visas Vācijas kompleksu, ja Maskava dotu rīkojumu atcelt Berlīnes blokādi. Konferences beigās Maršals katēgoriski atsauca ziņas, ka starp viņu un prezidentu Trumenu pastāvētu kādas nesaskaņas vai domstarpības.

Vašingtonā jau kopš pagājušās nedēļas sākuma cirkulēja informācija, ka prezidents Trumens gatavojas kādam ārkārtīgi svarīgam politiskam solim, kas varētu radīt pagriezienu līdzšinēja situācijā. Lielais amerikāņu laikraksts „Chicago Tribune" bija pirmais, kas publicēja ziņu par eventuālu Freda Vinsona sūtīšanu uz Maskavu. Jau pagājušajā otrdienā Baltais nams esot pieprasījis Savienoto Valstu radio raidītājiem iekārtot laiku kādai „ārkārtīgi svarīgai prezidenta Trumena runai". Pēc laikraksta informācijas, prezidents izstrādājis savu plānu par Vinsona nosūtīšanu uz Maskavu, nesazinoties ar ārlietu ministriju. Nejauši par to dabūjis zināt ārlietu viceministrs Lovets, kas nekavējoties informējis Maršalu Parīzē, un pats katēgoriskā formā nostājies pret Trumena nodomu. Prezidentam viņš paskaidrojis mutes vārdiem, ka Vinsona ceļojums uz Maskavu būtu „milzīgs Savienoto Valstu prestiža zaudējums".

Ārlietu ministrs Maršals Vašingtonā ieradās sestdien ap pl. 12 un pēc īsas atpūtas tūdaļ devās pie prezidenta Trumena ar ziņojumu. Politiskajās aprindās izsakās, ka viņš norādījis uz „neērto situāciju", kāda radusies ASV ārpolitikas vadītājam Apvienotajās nācijās, ja prezidents gadījumā nosūtītu savu personīgo vēstnieku uz Maskavu. Pēc ilgākām apspriedēm, prezidents beidzot pievienojies Maršala viedoklim.

Pagaidām nav zināms, kādu iemeslu dēļ Trumens bija nolēmis nosūtīt uz Maskavu savu personīgo vēstnieku. Var pieņemt, ka Savienoto Valstu prezidents vēlējies atrast kaut kādu atrisinājumu saspīlētajā politiskajā situācijā. Ja gadījumā tas būtu izdevies, šāds sasniegums būtu ļoti spēcīgs propagandas arguments vēlēšanām. Jo ir skaidrs, ka neviens pasaulē nevēlas jaunu karu. Arī amerikāņu nodokļu maksātāji labāk akceptētu, ka milzu summas neizmanto vis jaunu ieroču ražošanai, bet valsts saimniecības stiprināšanai.

Pēc informācijas no Vašingtonas, Maršals sestdien ilgāku laiku apspriedies arī ar senāta ārlietu komisijas priekšsēdi senātoru Vandenbergu, bet svētdien ar aizsardzības ministru Foreštālu. Šai pēdējā konferencē pārrunāta ASV aizsardzība un militāra palīdzība Rietumeiropai. Aizsardzības ministrija par minēto jautājumu paredzējusi izstrādāt īpašu plānu un iesniegt to kongresam. Pretēji agrākai informācijai, Maršals Parīzē atgriezās tikai pirmdien un nevis svētdien. Baltajā namā svētdien viņam vēl bija īsa apspriede ar prezidentu Trumenu, kas pēc tam devās vēlēšanu aģitācijas braucienā uz Savienoto Valstu vidējiem austrumiem.

Pēc sazināšanās pa telefonu ar savu politisko padomdevēju Fosteru Dallesu, republikāņu kandidāts prezidenta amatam Tomass Djuijs pēc tam oficiāli deklarēja, ka visa amerikāņu tauta stāv aiz ASV delegācijas Parīzē. Runas turpinājumā Djuijs no jauna pieprasīja Berlīnes blokādes atcelšanu. Republikāņu aprindās izsakās, ka šī deklarācija ir „ļoti nopietna prezidenta Trumena rīcības kritika".

Svētdien Savienotās Valstīs runāja arī senāta ārlietu komisijas priekšsēdis senātors Vandenbergs. Viņš katēgoriski atsauca baumas, it kā ASV vēlētos amerikānizēt Eiropu. Maršala plāns nenozīmējot nekādu imperiālismu, bet vienīgi vēlēšanos saglabāt pasaulē mieru. Vandenbergs tālāk kritizēja Trumena nodomu sūtīt uz Maskavu Vinsonu. Šāda rīcība radītu apjukumu ASV draugos. Daudzi varbūt sāktu domāt, ka Vašingtonas sūdzība Drošības padomē nav pamatota.

BBC, AB, M

Polija nocietina savas rietumu robežas

Pēc vācu ziņu aģentūras DPD informācijas, Polijas valdība uzdevusi ievadīt valsts rietumu robežu nocietināšanas darbus, pie kam aizsardzības sistēmas izbūvi paredzēts veikt steidzamā kārtā. Aizsardzības ierīču izbūvē Rietumpolijā vajadzības gadījumā iesaistīšot arī privātas firmas. Bez tam satiksmes ministrija esot uzdevusi dzelzceļiem savu ritošo materiālu turēt gatavībā, lai to jebkurā vajadzības gadījumā varētu nekavējoties nodot bruņoto spēku rīcībā.

LCP vēlēšanas no 15.—30. novembrim

Pēc pēdējā LCP lēmuma par Latviešu centrālās padomes vēlēšanām, LCK vēlēšanas noteikusi laikā no 15.—30. novembrim. Vēlēšanas notiks līdzšinējā kārtībā, bet vēlēšanu iecirkņi katrs ietvers vienu apgabalu. No katriem 2000 balstiesīgiem izvēlams viens LCP loceklis. Aktīvās vēlēšanu tiesības bauda abu dzimumu Latvijas pilsoņi ar 18 g. vecumu, bet pasīvās ar 21 g. vecumu.

JA KAUJAS KUĢI „VANGUARD" VAJADZĒS CITUR, ANGLIJAS KARAĻPĀRIS ATLIKS CEĻOJUMU

Ja angļu kaujas kuģis „Vanguard" starptautiskās situācijas dēļ, nākamgad būs vajadzīgs britu admirālitātei aktīvam dienestam, tad angļu karaļpāris atlikšot savu ceļojumu uz Austrāliju, Sidnejā paskaidrojis kāds austrāliešu valdības pārstāvis. Karaļpāra vienošanās programmas izstrādāšana tomēr turpinoties, kā paredzēts. Karalis Džordžs ar karalieni Elizabeti paredzējis apmeklēt arī Jaunzēlandi.

NYHT

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 87 (192) 1948. g. 12. oktobrī

Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

Organizāciju apvienošanās arī Beļģijā

Nesen ziņojām par latviešu organizāciju apvienības izveidošanos Kanādā. Kā Beļģijas latviešu laikraksts Vēstnesis ziņo, 3. oktobrī Briselē notikusi Beļģijas latviešu organizāciju pārstāvju sēde, kurā piedalījušies LSK Beļģijā, Latviešu ogļraču apvienības, Latviešu biedrības Beļģijā, Latviešu ogļraču biedrības un Latviešu ogļraču pašpalīdzības fonda pārstāvji. Apspriedes dalībnieki vienojušies kopējas Beļģijas latviešu organizācijas radīšanai, kurā līdzšinējās organizācijas ieies kā patstāvīgas vienības. Līdz jaunās organizācijas izveidošanai darbosies organizācijas pārstāvju komisija, par kuras locekli ievēlēts K. Gulbis.

Nometņu balsis

Bavārijas apgabala latviešu padomes sēdes darba kārtībā bija daudzi svarīgi jautājumi, par kuriem nometņu pārstāvji izteica savas domas, tādā kārtā dodot zināmus norādījumus mūsu pārstāvjiem LCK un LCP.

Patlaban viens no svarīgākiem jautājumiem ir emigrācija. Nometņu pārstāvji vienprātīgi konstatēja, ka ir aizcelojuši gandrīz visi vieninieki un tagad notiek nesaudzīga ģimeņu skaldīšana. Mūsu centrālām iestādēm neatlaidīgi jāgriežas pie attiecīgo valstu valdībām un emigrācijas komisijām, lai panāktu emigrācijas noteikumu grozījumus par labu izceļotājiem un viņu ģimenēm. Otrs svarīgākais jautājums ir finansiālais stāvoklis. Kā katra privātā dzīvē, tā arī mūsu iestāžu saimniecībā un ricībā jālevēro vislielākā taupība un lietderība. Šinī sakarībā Bavārijas un Hesenes apgabalu komitejas izšķirušās ierosināt apgabalu komiteju likvidēšanu. Nometņu delegāti ierosinājumam pievienojās un atzina, ka reizē būtu likvidējamas arī apgabalu padomes. Tāpat izteica ierosinājumu, ka LCK darbībai jābūt koncentrētai vienkopus, pie kam LCK atbildīgie darbinieki nevarētu būt nodarbināti IRO un citos atbildīgos darbos.

R. P.

Amerikāņu žurnālisti iepazīstas ar DP dzīves apstākļiem

IRO amerikāņu joslas vadība pagājušā piektdienā pēc preses konferences Bad-Kisingenā bija rīkojusi vakaru ASV laikrakstu pārstāvjiem, kas pašlaik apceļo Vāciju, lai iepazīstinātu savus lasītājus ar DP problēmu. Kā vienīgiem DP preses pārstāvjiem šai sarīkojumā bija iespēja piedalīties trim latviešu žurnālistiem — DP preses apvienības ģenerālsekretāram O. Berlingam, „Latviešu Ziņu" līdzstrādniecei E. Raitai un „Latvijas" redaktoram A. Liepam.

Desmit amerikāņu žurnālisti, kas pārstāv „New York Times", „Washington Star", „Christian Science Monitor", „Miami Herald", „Providence Journal", „Indianapolis Star", „St. Louis Globe Democrat", „Louisville Courier Journal", „Overseas News Agency" un „Catholic Welfare News Agency", kā arī vienīgais Kanādas preses pārstāvis šai žurnālistu delegācijā „Winnipeg Free Press" līdzstrādnieks, jau vairākos braucienos iepazinušies ar DP nometnēm un dzirdējuši dažādus paskaidrojumus gan no IRO pārstāvju puses, gan no pašiem DP. Sarunās ar latviešu žurnālistiem viņi visvairāk interesējās par DP preses stāvokli un tās politisko orientāciju. „Joprojām," starp citu, teica lielā Bostonas laikraksta „Christian Science Monitor" pārstāvis Džonss, „mūsu lasītājus Amerikā visvairāk interesē jautājums, vai DP nav komūnistiski noskaņots elements. Visumā tomēr noskaņojums par DP uzņemšanu kļūst arvien labvēligāks." Jācer, ka šo noskaņojumu vēl vairāk uzlabos žurnālistu raksti par redzēto un dzirdēto.

Uz jautājumiem, kādas ir žurnālistu personīgās domas par DP intelģences iespējām atrast ASV darbu savās nozarēs, visi vienprātīgi atbildēja, ka jautājums nav atbildams ne pozitīvi, ne negatīvi, jo ASV ir valsts, kur katram jātiek galā pats ar savām spējām un prasmi. Tā lielākai daļai brīvās profesijās tādu ārēju ierobežojumu nav.

Paskaidrojumi par ieceļošanu ASV

(Turpinājums no 1. lpp.)

eventuālu darba zaudēšanu. Vai tāpat nevarētu rīkoties arī ASV komisijas?"

„Nevienu neizsauks no viņa pamatnometnes, iekām viņa lieta nebūs novirzīta līdz konsulam, t. i., kamēr nebūs paveiktas visas iepriekšējās iztaujas. Izceļošanas nometnē notiks vienīgi saruna ar konsulu, veselības pārbaude un dokumentu izsniegšana.

„Dažos gadījumos IRO izceļošanas ierēdņi lūkojuši pārliecināt DP neizceļot uz ASV un Kanādu. Tā 2. apgabalā kāds IRO ierēdnis stāstījis dažu baltiešu nometnu iemītniekiem, ka tie ASV un Kanādā neatradīs darbu un ieteicis tiem izceļot uz Austrāliju un Dienvidameriku. Kā tas izskaidrojams? Vai tam būtu sakars ar paredzētām priekšrocībām, ko ASV ieceļošanas likums piešķir baltiešiem?"

Uz šo jautājumu neatbildēja Mr. Karusi, bet IRO amerikāņu joslas izvietošanas daļas šefs Mr. Korkerijs. Viņš vispirms lūdza paziņot viņa nodaļai attiecīgā ierēdņa vārdu, bet pēc tam paskaidroja, ka vienīgais IRO izvietošanas ierēdņu uzdevums ir informēt DP par visām izceļošanas iespējām, atstājot izvēli pilnīgi pašu DP ziņā.

„Vai visi likumā paredzētie 205.000 DP varēs ieceļot ASV noteiktā laikā, un cik daudzi varēs ieceļot pirmajā gadā?"

„Man vairāk patīk runāt par tagadni, nekā zīlēt nākotni. Mēs ceram paveikt programmu laikā. Par pirmo gadu grūti pateikt kādus skaitļus. Mēs darīsim, ko varēsim."

„Vai arī ģimenes locekļus pakļaus tiem pašiem medicīniskās pārbaudes noteikumiem, kā ģimenes galvu?"

„Jā, jo šīm pārbaudēm nav sakara ar DP ieceļošanas likumu. Tās ir tās pašas veselības pārbaudes, kādas jāiztur jebkurai personai, kas grib ieceļot ASV no jebkuras pasaules malas."

„Vai tiesa, ka neuzņems šķirtenes?"

„Nē."

„Vai ASV ieceļot varēs vienīgi DP no amerikāņu joslas?"

„Pielaidīs arī DP no citām joslām Vācijā, Austrijas un Itālijas, tikai tur akcijas sākums nokavējies tāpēc, ka jāvienojas ar attiecīgām okupācijas iestādēm."

„Vai personas, kas par piedalīšanos pretestības kustībā bijušas ieslodzītas koncentrācijas nometnēs, baudīs priekšrocības līdzīgi tiem, kas cīnījušies pret sabiedroto ienaidniekiem?"

„Vispār katru gadījumu apskatīs atsevišķi, bet par cīnīšanos sabiedroto pusē nav uzskatāma tikai tieša cīnīšanās sabiedroto armijās."

„Vai ieceļotāju kandidātu izvēlē iesaistīs arī pašu DP nacionālos pārstāvjus?"

„Oficiāli DP pārstāvjus komisijas darbā neiesaistīs, bet tie varēs dot padomus un norādījumus."

„Ko lai dara cilvēks, kam ASV nav draugu vai radu, bet kas tomēr vēlētos turp izceļot?"

„Viņam jādara viss, ko var izdomāt, lai vērstu uzmanību uz sevi. Var griezties pie labdarīgām organizācijām un arī pie IRO, kad ieradīsies komisijas kandidātu izvēlei."

Uz tālākiem jautājumiem par izceļošanu atbildēja IRO amerikāņu joslas izceļošanas daļas šefs Korkerijs.

Uz žurnālistu norādījumu, ka pēc izceļotāju ziņām daudz kuģu aizbraucot pustukši, viņš atbildēja, ka šīs ziņas neatbilst patiesībai un nolasīja skaitļus par kuģu kapacitāti un tās izmantošanu pēdējā mēnesī. Skaitļi rāda, ka dažos gadījumos uz kuģiem aizbraukuši pat vairāk DP, nekā paredzēts uzņemt.

„Vai tiesa, ka amerikāņu joslā atrodas ap 30.000 DP, kas pilnīgi pavelkuši formālitātes, bet gaida uz transportu jau vairāk nekā gadu?"

„30.000 šādu DP nav. Par pilnīgi pabeigtām formālitātes uzskatāmas tikai, kad jau saņemta vīza. No izceļotājiem grupās gan ASV joslā ir ap 5000 DP, kam visas formālitātes galā, bet jāzina arī, ka tagad ik mēnesi aizbrauc 5—7000. Tā ka kuģu skaitu vēl palielinās, tad nepieciešami būs arī jāpalielina to skaits, kas jau iepriekš pilnīgi sagatavoti kāpšanai kuģos. No individuāliem izceļotājiem šai joslā ir 4—5000, kam jau ir vīzas vai ieceļošanas atļaujas, bet kas gaida uz transportiem. Bez tam Argentīna solījusi vīzas apm. 20.000 DP, bet mēs nevaram nobeigt formālitāšu kārtošanu, kamēr nebūs etablējies Argentīnas konsuls. Ja viņš vēl nav ieradies Frankfurtē, tad viņš būs tur šinīs dienās." Mr. Korkerijs arī apstiprināja ziņu, ka Argentīna ir ar mieru dot latviešiem ap 6000, bet igauņiem ap 2000 vīzu.

Uz žurnālistu jautājumu, vai nekā nevar darīt, lai uzlabotu apstākļus Ambergas izceļotāju nometnē, Mr. Korkerijs atbildēja, ka nesen tur notikusi inspekcija, un atzīts, ka šīs nometnes apstākļi nav sliktāki par apstākļiem citās izceļotāju nometnēs. Žurnālisti plašāk izklāstīja ziņas par Ambergas nometni un aizrādīja, ka inspekciju gadījumos varbūt daudz kas mainoties. Pēc tam nozares vadītājs solījās veltīt šīm sūdzībām ievērību no jauna.

„Kas darīts, lai veicinātu speciālistu un inteliģento profesiju pārstāvju izceļošanu?"

„Šī problēma gandrīz tikpat grūta kā veco, aklo un nespējīgo novietošanas problēma, lai gan minētās grupas pārstāv divas galējības. Ženēvas štābs nemitīgi pūlas uzņemt sakarus ar dažādu valstu augstskolām, zinātniskiem institūtiem un citiem iestādījumiem, kas varētu palīdzēt, bet panākumi ir niecīgi."

„Vai veciem cilvēkiem nav cerību, ka kāda valsts viņus uzņemtu?"

„Šis atkal ir jautājums, kur IRO cenšas ieņemt „agresīvas vadības" stāvokli. Izstrādāts projekts, kas paredz, ka katrai valstij būtu jāuzņem sava taisnīga daļa no vecajiem. Tieši par šo jautājumu arī ļoti daudz runāja pirmajā IRO padomes sēdē Ženēvā."

„Vai IRO ir sīkākas ziņas par paredzēto plašāko ieceļotāju uzņemšanu Austrālijā?"

„Daļa no Austrālijas plāna jau zināma. Šai budžeta gadā Austrālija gatavojas uzņemt 26.000 DP, bet turpmākās plašākās programmas sīkumus vēl izstrādā. Svarīgākais jautājums ir, kā atrisināt dārgā transporta problēmu. Cik zināms, Austrālijas akcijai nekāds beigu termiņš nav paredzēts, nav minētas nekādas grupas, kam dotu sevišķu priekšroku, ir skaidrs, ka uzņems ar visām ģimenēm."

No citiem Mr. Korkerija paskaidrojumiem, atbildot uz dažādiem jautājumiem, izrietēja, ka IRO pēc valūtas reformas paredzējusi nākt talkā tiem, kam pašiem grūti samaksāt par izceļošanas dokumentiem vajadzīgām fotografijām, kaut arī summas, kas šim nolūkam nosūtītas apgabalu vienībām, nav lielas; IRO pašlaik izstrādā DP papildu izglītošanas programmu, kurā sevišķu vērību veltīs angļu un spāņu valodas mācīšanai, notiek sarunas par filmu ievešanu, lai ar tām varētu parādīt DP zemes, uz kurām varētu izceļot.

Atgriežoties pie jautājuma par ieceļošanu ASV, Mr. Korkerijs, kas tikai nesen atgriezies no Vašingtonas, kur piedalījās sarunās par instrukciju pie DP ieceļošanas likuma, izteicās, ka likumu katrā ziņā iztulkos ļoti liberāli, piemēram, par lauksaimniecības speciālistiem atzīs pat tādus, kuru speciālitāte ir lauksaimniecības produktu konservēšana. Instrukciju drīzumā publicēs un tā būs pieejama visiem DP.

„United Service for New Americans" pārstāvis Mr. Hadle paskaidroja, ka viņa organizācija ir lielākā un vecākā no tām, kas speciāli rūpējas par ieceļotāju izvietošanu ASV un palīdz tiem atrast piemērotu darbu. Pēdējos gados organizācija jau ieguvusi krietnu pieredzi arī ar DP ieceļotājiem. Mr. Hadle sevišķi uzsvēra, ka pats svarīgākais sagatavošanās darbs katram ieceļotājam ASV ir iemācīties valodu. Viņa organizācijai ir speciāli darba biroji ieceļotājiem. Šais birojos ienāk ļoti daudz darba piedāvājumu, bet 83 proc. no tiem ir tādi, kas prasa, lai darba meklētājs prastu angliski. Pēc pēdējām ziņām redzams, ka vismaz pusmiljons DP varēs doties uz zemēm, kur runā angliski — 200.000 uz ASV, 100.000 uz Kanādu un 200.000 uz Austrāliju, tāpēc katram būtu ieteicams iemācīties vismaz 300 līdz 500 vārdu angļu valodā."

Tālākā konferences gaitā žurnālisti jautāja, kā izskaidrojama parādība, ka IRO darbinieki dažos gadījumos saņem algas ar ļoti lielu nokavēšanos, lai gan vācu birģermeistari apgalvo, ka naudas izmaksā tiklīdz saņem attiecīgus rīkojumus. Darba daļas vadītājs Rutrofs uz to atbildēja, ka tiešām atsevišķos gadījumos IRO ierosinājusi algu izmaksu atlikšanu, bet citos gadījumos pie kavēšanās vainīgas vai nu vācu, vai militārās iestādes. Nesen liela daļa izmaksu aizkavējusies tā sajukuma dēļ, kas radies pēc valūtas reformas ievadītās sarunas par 70 DM atvilkšanu. Tagad atkal algas izmaksāšot kārtīgi, bet ja tas kaut kur nenotiktu, lūdz ziņot darba daļai Bād-Kisingenā. Tālāk, atbildēdams jautājumam, vai IRO darbiniekiem atļauts dibināt arodbiedrības savu profesionālo interešu aizstāvēšanai, Mr. Rutrofs paskaidroja, ka tādas tiesības pastāv un nolasīja gaŗāku instrukciju par DP arodorganizāciju darbības noteikumiem.

Pēc jautājuma, vai nav iespējams paplašināt DP nometņu dzīvojamās telpas, vai vismaz sadalīt lielākās telpas, lai katrai ģimenei būtu sava istaba, paskaidroja, ka IRO lūgusi OMGUS paplašināt DP dzīvojamās telpas līdz 60 kv. pēdām uz ik personu, bet ģen. Klejs šo prasību noraidījis. Panākts tomēr kompromiss, ka līdzšinējo platību 36 kv. pēdu uz personu drīkst paplašināt līdz 46 kv. pēdām uz personu. Lielāku telpu sadalīšanai trūkstot materiālu. Izceļošanas dēļ telpu jautājums pamazām uzlabojas. Veselības nozares vadītājs Dr. Henesijs paskaidroja, ka DP veselības stāvoklis visumā apmierina.

Kādā citā jautājumā žurnālisti aizrādīja, ka nometnēs izsniedz nevajadzīgi daudz zobu suku un citu sīkumu, un jautāja, vai nevarētu, ietaupot izdevumus par šiem priekšmetiem uzlabot DP pārtiku? Uz to pārtikas daļas pārstāvji atbildēja, ka visu preču sadale notiek pēc stingri noteiktas atslēgas, un pārtiku nevar uzlabot, ja arī taupītu uz citu izsniedzamo mantu rēķina. Ar 15. oktobri gan stāsies spēkā jauni noteikumi par pārtikas devām. Turpmāk DP saņems mazāk miltu un barības līdzekļu, bet toties palielinās taukvielu un siera devas.

Aprūpes daļas vadītājs Mr. Grigs paziņoja, ka nav izdevies panākt to, lai DP studentiem neatvilktu 70 DM no algas. Tieslietu daļas vadītājs Mr. Kimels ziņoja, ka IRO cīnījusies par to, lai likumu par speciālu līdzekļu izmaksāšanu bijušiem koncentrācijas nometnēs ieslodzītajiem piemērotu DP tāpat kā vāciešiem. Likumprojektā tas arī bijis paredzēts, bet pēdējā vācu ministru prezidentu apspriedē, kur likums pieņemts, noteikumi par DP atkal svītroti. IRO iesniegusi protestu un cer, ka gūs panākumus.

A. Lp.

„Nolieciet vieglās dienas, jūs sagaidīs sūrs darbs, bet arī labi augļi"

UKRAIŅU PROFESORS STRĀDĀ DZELZCEĻA DARBOS UN TĒLO JĒZU KRISTU

Jau desmit kuģu ar ieceļotājiem no Eiropas piestājuši Austrālijas krastam. Atbraukuši zinātnieki, dažādi speciālisti, lauksaimnieki un amatnieki, bet visi izvietoti vienkāršos fiziskos darbos. Latviešu būs šeit jau divi tūkstoši. Kā viņi jūtas? Vienam otram jaunā zeme un arods sagādājis arī vilšanos, un ja Austrālija būtu, piemēram, tik tālu no DP nometnēm kā Beļģija, dažs mestos atpakaļ uz Vāciju.

Lietuviešu valsts operas dziedonis P. Rutkauskas Bonegillā ir neapmierināts par to, ka netika angažēts Melburnas operā vai radiofonā, bet izvietots fiziskā darbā, kur nu būšot „jāaprok gadiem koptā un skolotā balss". Bathurstas nometnē visi priecājās par latviešu baleta mākslinieku priekšnesumiem, dejotāji saņēma solījumu, ka vēlāk varēs saistīties operā, bet — viņus tāpat izvietoja valsts norīkotos darbos. Simtiem ir gadījumu, kur zinātnieki un arodu speciālisti strādā ar cirvi, zāģi un lāpstu. Kāds ukraiņu profesors jau ilgāku laiku strādā valsts dienvidos dzelzceļa jaunbūves darbā. Braucot no Pertas uz Melburnu vientuļā stacijā mūs apstāja noputējuši un noguruši laudis. Redzēju arī ar bārdu apaugušu večuku. Tas bija profesors. Kad jautāju par garo bārdu, viņš smaidot atbildēja: „Tēloju Jēzu Kristu." Par darbu un sastrādātajām rokām viņš neko neminēja, kaut manīju, ka šim viram neklājas viegli. — Sākums šķiet smags, fiziskais darbs saliec un pārbauda ķermeni, bet galu galā augļi ir patīkami — naudai ir vērtība, pērkams viss.

Kādēļ Austrālijas valdība tā rīkojas, novietojot visus DP iebraucējus tikai fiziskā darbā? Šis jautājums bija apskatīts arī Kanberas presē. Neesot noslēpums, ka Austrālijā no Eiropas ieradušies tūkstošiem speciālistu un tūdaļ atraduši darbu savā speciālitātē, bet tie nav bijuši DP. Pēdējiem jāpaklaujoties valdības lēmumam par DP izvietošanu, un tas paredz, ka DP Austrālijā divi gadi jānostrādā obligātajā valdības darbā. Pēc šī laika stāvoklis mainīšoties, varbūt gan būšot jāiztur zināmi pārbaudījumi, un darbs pavēršoties īsto spēju virzienā.

„No valstiskā viedokļa būtu tikai apsveicami, — raksta austrālieši, ja notiktu, ka DP speciālisti — ārsti, inženieri, techniķi uc tagadējiem Austrālijas speciālistiem sagādātu konkurenci."

Izdevīgāka darba un dzīves problēmas vairāk skar ģimenes ar bērniem, kuras kuplākā skaitā ieradās ar piekto transportu. Tām ilgi bija jāmitinās Bonegillas izvietošanas nometnē. Ja vieninieki sev darbu atrada pēc 3—5 nedēļām, tad ģimenes ar bērniem gaidīja pat 10 nedēļas. — Bet galu galā tas bija to vērts — saka šie laudis. Kāda ģimene ar 3 pieaugušiem un 2 mazgadīgiem bērniem sagaidījusi ļoti labu darbu — kādā meitenu skolā. Virs ir dārznieks, bet sieva virēja. Ir rīcībā 3 istabu dzīvoklis ar mēbelēm, verandu un vannas istabu. Ēšana kongaldā, ļoti bagātīga. Nedēļā atliek vairākas mārciņas.

— Esmu ļoti laimīgs, ka mēs, 5 cilvēki, tā paglābāmies no Vācijas bada — raksta ģimenes galva. Un tāpat labas atsauksmes dzird arī no citām ģimenēm, ja tikai ar nopelnīto naudu prot saimniekot.

Visi šeit atbraukušie apmierināti par Austrālijas ārsta un konsula rīcību. Toties gadās dzirdēt negatīvus stāstus par pašu tautiešu — vadītāju darbinieku izturēšanos. — Grūtākais bija pašu nometnē — saka kāds bezbērnu pāris — negribēja un negribēja laut izmēģināt izceļot un ierakstīties sarakstos — esot gadu par daudz. Vēlāk ne ārsts ne konsuls necēla nekādus iebildumus. Šķiet, būtu jārīkojas tā — lai vispirms izpaliek tie, kam drošs, ka viņi tiks nākamajā transportā, — bet gludāks ceļš jālīdzina nedrošajiem. No posta un trūkuma jāglābjas visiem, nespēcīgajiem vispirms. Vēroju, ka baltiešu kaiminu tautas šajā ziņā mums aizsteigušās priekšā.

Septembra saule silda šejieniešus un katru atbraucēju. Gribu teikt — nolieciet vieglās dienas, aizmirstiet sapņus, šeit gaida sūrs darbs, bet strādātājam tas paver arī ceļu nākotnei.

Kanberā, septembra beigās.

A. Str.

Siāmas karalis gatavojas aicināt uz savu zemi kalmiku DP no Vācijas

Siāmas karalis uzaicinājis ierasties Bangkokā Vācijā dzīvojošo kalmiku DP pārstāvi, lai apspriestos par iespējām novietot kalmikus Siāmā. Kalmiku pārstāvis Dr. Hamba Balinovs ievadījis sarunas, lai saņemtu izceļošanas atļaujas no Vācijas.

Nelielās kalmiku DP grupās stāvoklis Vācijā dažādā ziņā ir grūtāks nekā citu tautību DP, jo kalmiki, kas ir Džingishana vadīto mongoļu pēcteči, nevar cerēt uz izceļošanu ASV, kur joprojām pastāv aizliegums ieceļot dzeltenās rases piederīgiem. Kalmiku DP skaits Vācijā nepārsniedz dažus tūkstošus.

Raibā pasaule

* Pasaules baznīcu konferencē Amsterdamā no mācītāju un teoloģijas doktoru galdiem pazuda trīsdesmit radio aparāti, ar kuru galvas klausuļu palīdzību katrs delegāts varēja dzirdēt visu tautību runātāju vārdus, tulkotus savā valodā. Amerikāņu firma, kas šos technikas brīnumus bija nodevusi konferences lietošanā, izteikusies, ka tie paši aparāti lietoti Nirnbergas kara noziedznieku prāvā, bet neviens no tiem neesot pazudis.

(DSp)

* Amerikāņu žurnālists un radio komentātors par filmu laužu aizkulisēm Valters Vinčels, kas pelna vismaz piecas reizes vairāk nekā ASV prezidents, pārsteidza savus klausītājus un filmu aktrisi Dinu Šori ar jaunumu, ka pēdējā kļūšot māte. Filmu diva par to tikai uzjautrinājās un paskaidroja, ka viszinis reiz tomēr būšot nepareizas informācijas upuris, jo, ja ziņa būtu pareiza, tad vispirms taču viņa pati to zinātu. Aktrise tomēr pati bija maldījusies, jo viņas ārsts par gaidāmo notikumu vispirms bija informējis Vinčelu.

(DSp)

* Parīzes Operas laukumā pēkšņi apstājās kāds automobilis, no tā izkāpa šoferis, palīda zem vāģa un darbojās tur veselu pusstundu. Pēc tam viņš piebrauca pie kādas kafeīnīcas un smaidīdams saņēma no pāris jaunekļiem 10.000 franku. Viņš bija saderējis, ka pusstundu nogulēs uz muguras Operas laukumā, Parīzes dzīvākajā satiksmes vietā.

(TF)

* Bambergas naci laika birģermeistars Lorencs Cāneizens protestējis pret denacifikācijas tiesas lēmumu, kas viņu atzinusi par „līdzskrējēju". „Es nevēlos, ka mani ierindo līdzskrējējos. Es allaž biju aktīvs nacī partijas biedrs."

(DSp)

VĒSTULES REDAKCIJAI

Z. Erchilda, Baireitā

TIE PAŠI VĒŽI

Latvijas 72. numurā M. Grivāne Anglijā sūdzas, ka nevarot tuberkulozes slimniekiem palīdzēt, jo laikrakstos neesot minētas slimo adreses. Bet arī Grivāne nemin savu adresi. Ja viņa to būtu darījusi, ne vien es, bet droši vien arī citi, slimo adreses viņai varētu paziņot.

Esmu novērojusi laikrakstos nereti tādas ziņas, kur lasītājiem svarīgi zināt tieši ziņotāja vai kādas ziņojumā pieminētas iestādes adresi, bet tā tomēr netiek minēta.

LATVIJA, 1948. g. 12. oktobrī

Kritisks stāvo

IEMESLU APSPIEŠANAI JAU IES
GĀZE PRET DEMONST

Iekšpolitiskais stāvoklis Francijā
Ogļraču draud pievienoties arī dze
ka vilcienu satiksme Ziemeļfrancijā,
vilcieni tiks tikai līdz Reimsai. Tiesli
prezidija priekšnieku un policijas
Strādāšanu. Daudzas dzelzceļa stacija
prezidents Kejs radio uzrunā sestdie
runā Francijas saimniecību. Valdība
saglabāju valsti mieru, jo nevar piela
ja kripolītiku.

Līdzšinējie valdības mēģinājumi
sākt ar arodbiedrībām vienošanos
visu ceļā izrādījušies nesekmīgi.
Francijas prezidents vēlreiz uzaicinā-
ja ogļraču atgriezties darbā, bet
valdības laikam nebūs pa-
kustu, Kamēr kristīgo arodbiedrī-
ba grib tik strauji pasliktināts dzīves
standarts un tūdaļ pats atbildējis:
Godā, ka mums jāmaksā pagājušā
gada parādi un jāizdod nauda, lai
varētu novērst nākotnes pārtikas
krīzi, nekad nekaros pret savu lielo sa-
biedroto Padomju Savienību."

Laikrakstu korespondenti no Pa-
ziņo, ka komūnisti, paklausot
Maskavas informam, tagad mēģinot nodē-
mt Francijā pasaulei savu spēku Fran-
cijas ietvaros. Tā izskaidrojamas arī piekt-
dienas sadursmes Nansijā, kad po-

Bevinš braukā pa automobilī, bet viņa slēpjas

Ļoti pilā Parīzē, kur notiek Ap-
vienoto nāciju pilnsapulce, vēl jo-
projām ir visu franču uzmanības
centrā. Presē katru dienu var lasīt
dažādus sīkumus, kas raksturo
dažādus kā oliņķus. Sevišķu ievē-
rību ieņēmušies Pandīta Nēru mā-
sa Vidžajlakšmi Indijas delegācijā un
viņas ķēniņķīgā augstība, Hedžasas
karalis Emīrs Faizals Ibn Ab-
dul Azīzs 'Al Sauds. Parīzes ielās
ir kļuvi redzams ar lielu turbānu
un, kam piestiprināti daudzi plī-
vuri. Par Al Saudu stāsta, ka viņš
esot mazgās kā jauna meitene un
ķemmējoties kā tērauds".

Tuvākās rūpes policijai tomēr
radīs „betru lielo" drošība. Nesen
tika uzzināja, ka Bevins brauc
ar tumši zilā Rols Roisā, kas no-
krāsots pret lodēm. Sarežģītas
drošības sistēmas dēļ no ārpuses ne-
var redzēt, kas atrodas automobilī,
bet iekšā sēdētājiem viss uz ie-
ejas pusēm redzams kā uz delnas.
Tika rakstīts arī par bijušo Čecho-
slovākijas delegātu Dr. Papaneku.
Kur gan Prāga viņu atsaukusi. Pa-
tas tomēr skaitās divās UN ko-
mitejās par padomdevēju. Visas sa-
runas ar austrumu bloka pār-
stāvjiem līdz šim viņš katēgoriski
atteicis.

Prese sevišķi amizējas par kādu
epizodi saistībā ar liftu. Tajā atradu-
šies divi UN delegāti, kad pēkšņi
visai dzelzs saite. Pēc laimīga kri-

Čehoslovākijas komūnistu valstsvīrs atzīstas, ka dzīves standarts pazemi-nājies

Čehoslovākijas ministru prezi-
dents Zapotockis, kas ir arī komūnis-
tiskās biedrs, sestdien atkal asi
kritizēja rūpniecības produkcijas
kvalitāti. Zapotockis atzinās, ka dzī-
ves standarts pēdējā laikā ievēroja-
mi pazeminājies. To varētu izlīdzi-
nāt vienīgi ar ievedumiem no ārze-
mēm, bet tas prasa lielus līdzekļus,
kurus šobrīd legūt, vienīgi kāpinot
eksportu. Ārzemju preses pār-
stāvji piebilst, ka cerēto izlīdzinā-
jumu Čehoslovākijai laikam nedos arī
Maskavā parakstītais preču
apmaiņas līgums ar Padomju Savie-
zību.

No Prāgas ziņo, ka šinīs dienās
uz 8 gadi ilgs cietuma sods
vēsts 2 čehu virsniekiem, kas
bijuši saviem tautiešiem pār-
bēgt uz Vāciju. Līdz 2. gadiem ie-
cietuma sodīti 13 policisti „par
nolaidību". Daudzajiem čehu
bēgļiem, kas liegušies atgriez-
ties dzimtenojies arī sūtnis Kairo
Ahmeds Boras nacionālizēto ogļ-
raču strādniekiem runājis mar-
tā. Kaut arī pastāv lieli saim-
niecības grūtumi, Dienvidslavija ne-
atkāpjas no piecgades plāna,
rūpniecības atzīmēts. Tālāk viņš „ar prieku"
atzīmēja, ka kominforma lāsti ne-
spējot atsaukt dienvidslavu tau-
tu, nespējot ietekmēt dienvidslavu tau-
tas vadītājus un nedarot atlz saviem vadītājiem.
Tā patiesība, ka „vadoņus ne-
dara nāk no tautas".

BBC

ASV

reformas ievadītās sarunas
DM atvilkšanu. Tagad atkal
izmaksāšot kārtīgi, bet ja tas
ur nenotiktu, lūdz ziņot darba
Bād-Kisingenā. Tālāk, atbil-
s jautājumam, vai IRO darbi-
n atļauts dibināt arodbiedrī-
vu profesionālo interešu aiz-
anai, Mr. Rutrofs paskaidroja,
as tiesības pastāv un nolasīja
instrukciju par DP arod-
žāciju darbības noteikumiem.
jautājuma, vai nav iespējams
ināt DP nometņu dzīvojamās
vai vismaz sadalīt lielākās
lai katrai ģimenei būtu sava
paskaidroja, ka IRO lūgusi
S paplašināt DP dzīvojamās
līdz 60 kv. pēdām uz ik per-
bet ģen. Kleļs šo prasību no-
. Panākts tomēr kompro-
ka līdzšinējo platību 36 kv.
uz personu drīkst paplašināt
kv. pēdām uz personu. Lie-
lpu sadalīšanai trūkstot mate-
Izceļošanas dēļ telpu jautā-
pamazām uzlabojas. Veselības
s vadītājs Dr. Henesijs pa-
oja, ka DP veselības stāvoklis
apmierina.
citā jautājumā žurnālisti
ja, ka nometnēs izsmiedz ne-
īgi daudz zobu suku un citu
, un jautāja, vai nevarētu,
ot izdevumus par šiem priekš-
uzlabot DP pārtiku? Uz to
as daļas pārstāvji atbildēja,
u preču sadale notiek pēc sting-
iktas atslēgas, un pārtiku ne-
labot, ja arī taupītu uz citu
zamo mantu rēķina. Ar 18.
gan stāsies spēkā jauni no-
par pārtikas devām. Turp-
DP saņems mazāk miltu un
s līdzekļu, bet toties palielinās
elu un siera devas.
ūpes daļas vadītājs Mr. Grigs
ja, ka nav izdevies panākt to,
studentiem neatvilktu 70 DM
as. Tieslietu daļas vadītājs Mr.
ziņoja, ka IRO cīnījusies
, lai likumu par speciālu li-
izmaksāšanu bijušiem kon-
cijas nometnēs ieslodzītajiem
rotu DP tāpat kā vāciešiem.
projektā tas arī bijis pare-
bet pēdējā vācu ministru pre-
apspriedē, kur likums pie-
noteikumi par DP atkal svīt-
IRO iesniegusi protestu un
gūs panākumus. A. Lp.

Raibā pasaule

saules baznīcu konferencē Am-
mā no mācītāju un teoloģijas
u galdiem pazuda trīsdesmit
aparāti, ar kuru galvas klau-
alīdzību katrs delegāts varēja
visu tautību runātāju vārdus,
s savā valodā. Amerikāņu fir-
s šos tehnikas brīnumus bija
usi konferences lietošanā. Izrei-
ka tie paši aparāti lietoti
rgas kara noziedznieku prāvā,
viens no tiem necerot pazudis.
(DSp)

merikāņu žurnālists un radio
tātors par filmu ļaužu aizkul-
alters Vinčels, kas pelna vis-
iecas reizes vairāk nekā ASV
nts, pārsteidza savus klausī-
un filmu aktrisi Dinu Šori ar
nu, ka pēdējā kļūšot māte.
diva par to tikai uzjautrinā-
n paskaidroja, ka viszinis reiz
būšot nepareizas informācijas
jo, ja ziņa būtu pareiza, tad
ns taču viņa pati to zinātu.
e tomēr pati bija maldīšusies.
s ārsts par gaidāmo notikumu
ns bija informējis Vinčelu.
(U)

rīzes Operas laukumā pēkšņi
s kāds automobilis, no tā iz-
šoferis, palīda zem vāģa un
ās tur veselu pusstundu. Pēc
ņš piebrauca pie kādas kafei-
un smaidīdams saņēma no pā-
nekļiem 10.000 franku. Viņš
derējis, ka pusstundu nogulēs
guras Operas laukumā. Pari-
tvākajā satiksmes vietā.
(TF)

mbergas naci laika birģermeis-
Lorencs Čāneizens protestējis
enacifikācijas tiesas lēmumu,
u atzinusi par „līdzskrējēju".
vēlos, ka mani ierindo līdzskrē-
Es allaž biju aktīvs naci par-
iedrs."
(DSp)

VĒSTULES REDAKCIJAI

childa, Bairreitā

TIE PAŠI VĒŽI

ijas 72. numurā M. Grivāne
ā sūdzas, ka nevarot tuberku-
slimniekiem palīdzēt, jo laik-
neesot minētas slimo adre-
Bet arī Grivāne nemin savu
Ja viņa to būtu darījusi, ne
s, bet droši vien arī citi, slimo
viņai varētu paziņot.
u novērojusi laikrakstos nereti
iņas, kur lasītājiem svarīgi zi-
šī ziņotāja vai kādas ziņojumā
ētas iestādes adresi, bet tā to-
tiek minēta.

Kritisks stāvoklis Francijā

NEMIERU APSPIEŠANAI JAU IESAISTĪTS KARASPĒKS. ASARU GĀZE PRET DEMONSTRANTIEM NANSIJĀ

Iekšpolitiskais stāvoklis Francijā dien no dienas kļūst kritiskāks. Ogļračiem draud pievienoties arī dzelzceļnieki. Gandrīz pilnīgi apstājušies vilcienu satiksme Ziemeļfrancijā. Uz līnijas Parīze-Luksemburga vilcieni rīpo tikai līdz Reimsai. Tieslietu ministrs Marī apspriedies ar ģenerālštāba priekšnieku un policijas prezidentu par eventuālu nemieru likvidēšanu. Daudzas dzelzceļa stacijas okupējis karaspēks. Ministru prezidents Kejs radio uzrunā sestdien paskaidroja, ka streiki draud ruinēt Francijas saimniecību. Valdība esot izšķīrusies darīt visu, lai saglabātu valstī mieru, jo nevar pielaist, ka strādnieki letekmē Francijas ārpolitiku.

Līdzšinējie valdības mēģinājumi panākt ar arodbiedrībām vienošanos sarunu ceļā izrādījušies nesekmīgi. Ministru prezidents vēlreiz uzaicinājis ogļračus atgriezties darbā, bet šim aicinājumam laikam nebūs panākumu. Kamēr kristīgo arodbiedrības gribētu streikus izbeigt, tikmēr komūnisti piedraudējuši proklamēt ģenerālstreiku arī uz visiem dzelzceļiem. Dīklo kādā runā retoriski jautājis, kā gan izskaidrojams, ka Francijā tik strauji pasliktinās dzīves standarts un tūdaļ pats atbildējis: „Tāpēc, ka mums jāmaksā pagājušā kara parādi un jāizdod nauda, lai sagatavotos jaunam. Bet franču tauta nekad nekaros pret savu lielo sabiedroto Padomju Savienību."

Laikrakstu korespondenti no Parīzes ziņo, ka komūnisti, paklausot kominformam, tagad mēģinot nodemonstrēt pasaulei savu spēku Francijā. Tā izskaidrojamas arī piektdienas sadursmes Nansijā, kad policija, mobīlā gvarde un karaspēks bija spiests ar varu padzīt strādniekus no kādas metallfabrikas. Lietota arī asaru gāze. 12 personas sadursmē smagi ievainotas. Vēlāk demonstranti mēģināja ielauzties dzelzceļa stacijā, bet padzīti. Parīzē komūnisti pieprasījuši, lai no visiem policijas iecirkņiem nekavējoties izvāc ģenerāļa de Golla ģimetnes.

Svētdien notika sociālistu partijas padomes sēde. Vairāki pārstāvji no provinces pieprasīja, lai valdībā uzņem arī komūnistus, kaut gan iekšlietu ministrs priekš tam bija nepārprotami deklarējis, ka vienīgi viņi vainīgi streiku un nemieru organizēšanā. No Parīzes ziņo, ka pirmdiena var izrādīties liktenīga Keja kabinetam, jo Francijas dzelzceļnieki nobalsos par to, vai pievienoties ogļraču streikam, vai ne.

Par gaidāmiem streikiem Itālijā ziņo laikraksti Romā.

Bevins braukā pa Parīzi bruņotā automobilī, bet viņa delegācijas jaunākie locekļi paši mazgā savus kreklus

Šajā pils Parīzē, kur notiek Apvienoto nāciju pilnsapulce, vēl joprojām ir visu franču uzmanības centrā. Presē katru dienu var lasīt interesantus sīkumus, kas raksturo delegātus kā cilvēkus. Sevišķu ievērību izpelnījusies Pandita Nēru māsa, kas ietilpst Indijas delegācijā un Viņa ķēniškīgā augstība, Hedžasas vicekaralis Emīrs Faizals Ibn Abduls Aziss 'Al Sauds. Parīzes ielās viņš bieži redzams ar lielu turbānu galvā, kam piestiprināti daudzi plīvuri. Par Al Saudu stāsta, ka viņš esot „maigs kā jauna meitene un reizē cīets kā tērauds".

Vislielākās rūpes policijai tomēr sagādā „četru lielo" drošība. Nesen parīzieši uzzināja, ka Bēvins brauc lielā, tumši zilā Rols Roisā, kas nodrošināts pret lodēm. Sarežģītas spoguļu sistēmas dēļ no ārpuses nevar redzēt, kas atrodas automobili, kamēr iekšā sēdētājiem viss uz ielas esošais redzams kā uz delnas. Daudz rakstīts arī par bijušo Čehoslovakijas delegātu Dr. Papaneku. Kaut gan Prāga viņu atsaukusi, Papaneks tomēr skaitās divās UN komisijās par padomdevēju. Visas sarunas ar austrumu bloka pārstāvjiem līdz šim viņš katēgoriski noraidījis.

Parīze sevišķi amizējas par kādu negadījumu ar liftu. Tajā atradušies divi UN delegāti, kad pēkšņi trūkusi dzelzs saite. Pēc laimīga kritiena abi pārsteigtie kungi bija spiesti pavadīt vairāk nekā stundu tumšajā lifta šachtā, iekām viņus atbrīvoja. Daudz nopietnāka nelaime piemeklējusi franču komūnistu deputātu Žiromski. Brauciena laikā no lifta griestiem notrūcis kāds dzelzs stienis un uzkritis deputātam uz galvas. Līdz šim viņš ir vienīgais Apvienoto nāciju slimnīcas pacients.

Savdabīgas rūpes angļu delegācijai sagādā „tīro kreklu problēma". Vecākie delegāti, ministrs Meknīls, Šokross un viņu tuvākie palīgi, dzīves izdevumu segšanai saņem tikai 1 mārciņu 14 šil., un 9 pensus jeb 1500 franku dienā, bet jaunākie 1 mārciņu, 5 šil., un 11,5 pensus. Pie kāpjošajām cenām Parīzē ar šo summu tikko pietiek izdevumiem par pārtiku, un nekas neatliek veļas mazgātavu rēķinu segšanai. Tādēļ delegāti pieprasījuši Londonā palielināt piešķirumus dzīves izdevumiem.

„Ja tas nenotiks, tad jūs piedzīvosit, ka britu delegācija drīz būs visnoplukušākā un staigās apvalkātos kreklos." izteicies kāds no delegātiem „Daily Mail" līdzstrādniekam Parīzē. „Man jāmaina krekls četras vai piecas reizes nedēļā, bez tam diezgan bieži jāuzvelk vakara tērps, kur atkal vajadzīgs piemērots krekls. Nevaru arī iztikt ar mazāk par trim pāriem zeķu nedēļā, bet kabatas lakati man vajadzīgi septiņi 4 dienās, jo mūs gandrīz visus te apsēdusi „UN iesnu epidēmija". Viesnīcas istabene man izpalīdzēja, parūpējoties par veļas izmazgāšanu ārpus kārtas — 48 stundu laikā, bet lai šādā veidā tiktu pie baltiem kreklīem, jāmaksā „melnā tirgus" cenas, un mans veļas mazgāšanas rēķins pēdējā nedēļā sasniedza 28 šilingus."

Kad korespondents aprunājies ar kādu no jaunākajiem delegācijas locekļiem, delegāts paskaidrojis: „Šādos apstākļos man palikusi tikai viena izeja: sagādāju pāris krietnu ziepju gabalus un savu veļu mazgāju pats."

Tātad ne vien Berlīnes problēma sagādā galvas sāpes UN delegātiem, bet arī „kreklu problēma".

AZ, DM

Komūnistu valstsvīrs atzīstas, ka dzīves standarts pazemi-nājies

Čehoslovakijas ministru prezidents Zapotockis, kas ir arī komūnistu partijas biedrs, sestdien atkal asi kritizēja rūpniecības produkcijas krišanu. Zapotockis atzinās, ka dzīves standarts pēdējā laikā ievērojami pazeminājies. To varētu izlīdzināt vienīgi ar ievedumiem no ārzemēm. Bet tas prasa lielus līdzekļus, ko varētu iegūt, vienīgi kāpinot produkciju. Ārzemju preses pārstāvji piebilst, ka cerēto izlīdzinājumu Čehoslovakijai laikam nedos arī nule Maskavā parakstītais preču apmaiņas līgums ar Padomju Savienību.

No Prāgas ziņo, ka šinīs dienās no 2 līdz 8 gadi ilgs cietuma sods piespriests 2 čehu virsniekiem, kas palīdzējuši saviem tautiešiem pārbēgt uz Vāciju. Līdz 2. gadiem ieslodzījumā sodīti 13 policisti „par spiegošanu". Daudzajiem čehu diplomāt[illegible], kas liegušies atgriezties, pievienojies arī sūtnis Kairo Pruskis.

Sestdien Boras nacionālizēto ogļraktuvju strādniekiem runājis maršals Tito. Kaut arī pastāv lieli saimnieciski grūtumi, Dienvidslavija nedomā atteikties no piecgades plāna, teica Tito. Tālāk viņš „ar prieku" konstatēja, ka kominforma lāsti nevarējuši ietekmēt dienvidslavu tautu, kas stāvot aiz saviem vadītājiem. Esot veca patiesība, ka „vadoņus nevarot šķirt no tautas".

BBC

DAŽOS VĀRDOS

Pilnīgu atbildību par pēdējo 6 mēnešu militārām neveiksmēm uzņemas Ķīnas ministru prezidents Čangkaišeks. Pēc viņa vārdiem, lielākais Ķīnas ienaidnieks esot komūnisms, kas vēloties iznīcināt ķīniešu tautu.

Nopietni saslimis Kanādas ministru prezidents Mekenzijs Kings, kas ieradās Londonā uz imperijas konferencei. Kinga veselības stāvoklis radot bažas. Konference sākās vakar, piedaloties 7 ministru prezidentiem un 2 viņu vietniekiem.

Jaunu ofensīvu 50 km frontē pret apm. 8000 partizāniem sācis grieķu valdības karaspēks. Peloponesu pārlidojušas 3 nepazīstamas lidmašīnas, un viena nometusi sūtījumus partizāniem.

Francijas ārlietu ministrs Šumāns privātā informācijas vizītē apmeklēja Koblencu, kur sastapās ar franču militārās valdības un vācu pārstāvjiem.

Šī gada produkcijas plāns ne tuvu nepiepildās, konstatējusi krievu joslas saimniecības komisija.

Pirmais amerikāņu kara kuģis, no kura iespējams izšaut 14 t smagas V 2 raķetes, devies uz Kluso okeānu, kur telpā no ekvātora līdz ziemeļu polārapgabaliem izdarīs eksperimentus.

Maršalu Graciani vakar sāka tiesāt Romā par sadarbību ar vāciešiem.

127 apcietinātie žīdu terrora organizācijas „Štern" locekļi izlauzušies no Jafas cietuma. Vēlāk daļa izbēgušo atkal sagūstīta. Citi cietumā atgriezušies labprātīgi. Lai novērstu eventuālas sadursmes, terroristi pārvietoti uz Akras cietumu Ziemeļpalestīnā. Pārvešanas laikā Jafā neviens nedrīkstējis iziet uz ielas.

1 milj. apģērba gabalu uz Vāciju, Austriju un Poliju nosūtīs angļu kvēkeru organizācija.

Komponists Hindemits pēc 10 gadu prombūtnes ASV, īsam apciemojumam atkal ieradies Vācijā. Bādenbādenē notika svinīgs Hindemita darbu koncerts. Sajūsminātie klausītāji komponistam lika parādīties uz skatuves 20 reižu.

Bijušais Vācijas valsts bankas prezidents Hjalmars Šachts paskaidrojis, ka viņam esot savs plāns par Vācijas atjaunošanu un jaunuzbūvi. Lai samazinātu iedzīvotāju biezību, no Eiropas cilvēkus vajadzētu pārvietot uz aizokeana zemēm.

Admirāļa Kanarisa sieva ar meitu, pēc Franko personīgā uzaicinājuma, devusies uz Spāniju, lai tur apmestos uz dzīvi. Franko uzņēmis viņu aiz pateicības pret Kanarisu, kas kara laikā brīdinājis viņu nenostāties Hitlera pusē.

Sengērits ir jauns minerāls, kas satur daudz urāna. To atklājusi Kolumbijas universitāte un nosaukusi attiecīgās Belgu Kongo rūdas raktuves direktora Sengēra vārdā.

Memuāru grāmatu „Starp ģenerāļiem, aģentiem un nodevējiem" uzrakstījis uz amerikāņu joslu atbēgušais kādreizējais Tīringijas ministru prezidents Pauls.

DP statuss piešķirts Habsburgu un Lježas lielhercogienei Elizabetei, no Frankfurtes ziņo UP. Vairākas DP nometnes Bavārijā pret to protestējušas, jo lielhercogiene ieradusies Bavārijā no Austrijas reizē ar atejošo vācu karaspēku.

Nākošais gads būs liela riska pilns

AGRESIJA RIETUMEIROPU NEVAR PĀRSTEIGT BEZ BRĪDINĀJUMA

Austrumu un rietumu pretišķību radītais starptautiskais saspīlējums ļoti veicinājis rietumu ciešāku apvienošanos un sadarbību aizsardzības stiprināšanai. Nav sen, kad britu ārlietu ministrs Bevins izteica domu par reģionālas sadarbības sistēmu izveidošanu, bet attīstība šinī virzienā jau krietni pavirzījusies uz priekšu. Laikā, kad Rietumeiropas ūnija ir jau reāls fakts, uz priekšu arī gatavošanās šīs savienības paplašināšanai par Atlantijas ūniju, ar ASV un Kanādas piedalīšanos. Pēc AFP ziņām, jau nākamajā Rietumūnijas sanāksmē, kas paredzēta novembrī Parīzē, Kanādas ārlietu ministrs Pīrsons savas valdības uzdevumā ierosinās Briseles pakta valstu aizsardzības līguma parakstīšanu ar abām lielajām Ziemeļamerikas kontinenta valstīm.

Projekts šādam septiņu valstu aizsardzības līgumam jau esot izstrādāts, bet Kanāda gaidot konkrētus ierosinājumus arī no Rietumeiropas ūnijas valstīm. Pagaidām šajā sistēmā savrupā stāvoklī paliek Ziemeļeiropa — Skandināvijas valstis. Kā paskaidrojis amerikāņu ārlietu ministrs Maršals, ASV nespiedīšoties uz to, lai šīs valstis tūdaļ izšķirtos par pievienošanos Briseles ūnijai, bet sarunās ar Skandināvijas valstu ārlietu ministriem viņš izteicies, ka ASV gan katrā ziņā apsveiktu šādu soli. Cik zināms, tad Dānija un Norvēģija jau tagad esot nar saistīšanos ar rietumiem.

Bijušais angļu finanču ministrs Hjū Daltons no jauna ierosinājis iau agrāk izteikto domu, ka Rietumūnijas valstīm vajadzētu sadarbību attiecināt arī uz saviem Afrikas īpašumiem. Pēc Daltona priekšlikuma, šo valstu kolonijas varētu izveidot īpašu Afrikas ūniju. Ja Daltona ierosinājumu reālizētu, tad rastos vesela saskaņota reģionālu ūniju sistēma: Rietumeiropas, Skandināvijas valstu, Afrikas ūnija un Atlantijas pakts.

Pazīmes rāda, ka jau tuvākajā laikā oficiālā plāksnē var ievirzīties arī Spānija. Ja UN nolemtu savu stāju pret Spāniju revidēt, tad abām lielvalstīm, liekas, nebūtu iebildumu pret Spānijas piesaistīšanu. Sākoties UN debatēm par Spāniju, nozīme var būt apstāklim, ka 12 no 20 Dienvidamerikas valstīm ir par Spānijas uzņemšanu UN. Daļa no tām līdz šim laikam vēl nav ievērojušas UN ieteikumu par diplomātisko pārstāvju atsaukšanu no Spānijas.

Tikai astoņu dienu laikā ģenerāļa Franko kabinetā apgrozījušies trīs amerikāņu politiķi, senātors Gernejs, bijušais demokratu partijas priekšsēdis Farlejs un ERP pārstāvis Džonsons. Visi trīs pēc vizītēm izteikušies, ka atbalstīs normālu attieksmju atjaunošanu ar Spāniju. Gernejs paredz ierosināt plašu pretkomūnistisko valstu militāru aliansi, ieskaitot Spāniju. Kā Gernejs, tā Farlejs viesojušies arī Lisabonā. Farlejs ticies ar prezidentu Salazaru un portugaļu ārlietu ministru. Tai pašā laikā portugaļu ģenerālštāba priekšnieks Rodrigezs viesojās Londonā. Kā redzams, rietumu diplomātiskā interese skar ne vien Spāniju, bet visu Pireneju pussalu. Ja vēl ievēro ASV un britu plānus par aviācijas atbalsta punktu tīkla izveidošanu Afrikā, pastāvīgas Austrumafrikas flotes izbūvi un afrikāņu armijas izveidošanu, kurai būtu jāaizstāj Lielbritanijas agrākā indiešu armija, tad redzams, ka rietumu pasaule savu stratēģiju plāno starpkontinentālā mērogā.

Kaut arī šī stratēģiskā plānošana virzās uz priekšu paātrinātā kārtā, tomēr, pēc Vašingtonas aprindu domām, nākošais gads vēl būs risku pilns, jo pirms 1949. g. beigām nevarot rēķināties ar plaši izveidotu un cieši nostiprinātu rietumu aizsardzības aparātu. Šinī ziņā ļoti daudz atkarājas no ASV.

Pazīstamais amerikāņu žurnālists Stjuarts Alsops „New York Herald Tribune" norāda, ka Rietumūnijas līgums paliktu tikai „papīra pakts", ja ASV nevarētu tam iedvest dzīvību, jo ūnijas valstis pašas nespēj sevi pilnīgi apbruņot, lai stātos pretim varbūtējam uzbrukumam un to apturētu. Tas tomēr nenozīmējot, ka sarkanā armija, ja tā kādu dienu saņemtu navēli rīt sākt agresiju, dažās dienās vai nedēļās bez grūtumiem spētu aizstaigāt līdz Atlantijas krastam. Alsops norāda, ka Padomju Savienībai Eiropā patlaban esot tikai 350.000 vīru, kas izskaisīti dažādās vietās Austrumeiropā un pat nav visi kaujas vienībās.

Lai sāktu uzbrukumu, krieviem iepriekš būtu jāpapildina spēki, tie labāk jāapbruņo, jārada materiālu rezerves utt. Tas viss prasītu nedēļas, ja ne mēnešus, un nevarētu palikt apslēpts rietumiem. Tas nozīmē, ka rietumvalstīm būtu rīcībā vismaz dažu nedēļu brīdinājuma termiņš. Gatavošanos krievi gan varētu uzsākt jebkuru brīdi, un rietumnieki nespētu vairāk, kā tikai vilcinādamies atkāpties. Šī ir Kremļa trumpa, raksta Alsops, jo rietumu bezpalīdzība krievu agresijas gadījumā kā tumšs mākonis karājas par katru Rietumeiropas galvaspilsētu. Tālab rietumiem un ASV vēl priekšā grūts ceļš, un daudz atkarāsies no tā, vai nākošajam ASV prezidentam un kongresam būs drosme uzņemties vadību šai grūtajā ceļā.

BBC, NYHT, NZ

Krieviem jāizšķiras drīz

(Turpinājums no 1. lpp.)

blokādi, bet četras lielvalstis uzsāktu tiešas sarunas. Ar kaut kāda „pamiera" termiņa pieņemšanu rietumu sabiedrotie vienīgi paklautu sevi jaunam spiedienam. „Pamiera" priekšlikumu esot izteicis Austrālijas delegāts Ivets sarunās ar UN ģenerālsekretāru Lī un beļģu delegātu Spāku.

Lai gan oficiālās sarunas Apvienoto nāciju forumā uz brīdi apklusušas, un politiskā aktīvitāte pārgājusi „kuluāru plāksnē", „Sunday Times" komentātors Skrutētors atzīst, ka šī aktīvitāte un valstu attieksmes sasniegušas tādu fazi, ka Maskava vairs nevarot ilgi gaidīt, un tai esot jāizšķiras par mieru vai karu. Motīvi, kas eventuāli varētu pamudināt Padomju Savienību izšķirties par karu, pēc Skrutētora domām, varētu būt, pirmkārt, novērojums, ka Lielbritanija un ASV savus militāros spēkus var pavairot tikai pakāpeniski. Arī Holande un Beļģija ir par vājām, lai nozīmīgi varētu ietekmēt Rietumeiropas aizsardzību; bez tam Maskava ar patiku vērojot 5. kolonnas lielo aktīvitāti Francijā, kas patlaban izpaužas plašajos streikos. Tai pašā laikā jaunā fazē iegājusi arī attīstība pašā Berlīnē, kur krievi visādi mēģina traucet pilsētas apgādi gaisa ceļā un tai pašā laikā dažādiem līdzekļiem diskriminēt Berlīnes pārvaldi, lai panāktu tās likvidēšanu.

BBC, NZ, St

Parīzē sākusies prāva pret „melno masku" vīriem

Parīzē vakar sākās prāva pret 40 personām par sazvērestību pret republiku un nodomiem organizēt politiskas slepkavības. Apsūdzētie piederējuši kādai pretkomūnistiskai organizācijai, kas saukta „Kagilari". Ziedu laikos tajā skaitījās ap 100.000 biedru. Sanāksmēs biedrības locekļi sejas aizseguši melnām maskām un nēsājuipašas cepures. Apsūdzētajiem būs jāatbild par nodarījumiem, ko datē ar 1936. un 1937. gadu.

M.

LAIPNĪBA PALĪDZ DZĪVOT

Amerikā ir simtiem dažādu divainu klubu, starp tiem arī lietussargu nīdēju, neglīto sieviešu, glīto vīriešu, tālsplāvēju un līdzīgi, bet viens no īpatākiem liekas, ir „Komplimentu klubs" („The Compliment Club of Amerika"), ko pirms 12 gadiem nodibinājis psichologs Dr. Kreins. Šī kluba locekļi uzņēmušies pienākumu katru dienu pateikt trīs komplimentus un tā kā klubā ir ap 100.000 biedru, tad Amerikā katru dienu tiek teikti vismaz 300.000 obligāti komplimenti. Dr. Kreins ir pārliecināts, ka vīrs un sieva viens otram ikdienas dzīvē saka pārāk maz jauku vārdu. Viņa parole ir: „Ja jūs savam vīram ikdienas pateiksit trīs komplimentus, jūs spēsit atrisināt lielāko daļu laulības problēmu." Protams, tiem jābūt īstiem komplimentiem, bet ne tukšiem glaimiem. Katrs vīrs labprāt klausās, ja sieva pasaka, ka viņš krietni pilda savu darbu vai ka viņam ir laba gaume. Sievai savukārt patīk dzirdēt komplimentus par savu izskatu vai glīti klātu galdu un garšīgu ēdienu.

Dr. Kreina komplimentu klubā padomus un uzmudinājumus rod arī cilvēki, kuriem ir kādi miesīgi trūkumi: stostīšanās, nosarkšana par katru nieku utt. Klubs saviem biedriem izstrādājis zināmus noteikumus, pēc kuriem viņiem jārīkojas un rakstītās pamācībās viņi var uzzināt, kā un kādi komplimenti jāsaka, lai tie neizklausītos mākslīgi vai meklēti. Katrs cilvēks ir uzņēmīgs pret laipnībām — tādēļ neskopoties ar komplimentiem!

AZ

KAS GAN IR TIK SLAVENS

„Neviens nav tik slavens, kā viņš pats iedomājas," stāstīja saviem draugiem Enriko Karuzo. „Kādā izbraukumā netālu no Nujorkas samaltājās mans automobilis. Kamēr to laboja, es iegāju tuvējā zemnieku sētā un uzsāku sarunu ar saimnieku. Tās beigās pateicu, ka esmu Karuzo."

Pēkšņi zemnieks uzlēca no krēsla un satvēra manu roku:

„Nekad es nebūtu iedomājies, ka vecuma dienās redzēšu savā virtuvē tik slavenu vīru. Sieva, bērni, steidzieties šurp: Karuzo ir šeit! Lielais Robinsons Karuzo!"

ČETRI VĀCU ĢENERĀĻI SAVRUPMĀJĀ GAIDA TIESU

Trīs vācu feldmaršali, fon Rundštets, fon Brauchičs un fon Manšteins, un ģenerālis Štrauss, kuŗus paredz tiesāt par kara noziegumiem angļu militārā tiesā, tagad pārvietoti uz labākām telpām Hamburgas kara slimnīcā. Angļu presē un sabiedrībā bija izteikts sašutums, ka gados ļoti vecajiem vācu ģenerālštāba virsniekiem, ko nesen pārveda no Anglijas uz Munsteres nometni, esot jādzīvo nepiemērotos apstākļos. Tagad viņi novietoti atsevišķā savrupmājā, un katram rīcībā ir nelīela, vienkārši mēbelēta istaba, bez tam kopīga ēdamistaba, vannas istaba un virtuve. Kāds augstāks angļu virsnieks, apskatot gūstekņu jaunās telpas, atzinis, ka kara laikā viņš redzējis daudzas angļu pulkvežu un brigadieŗu mītnes, kas bijušas sliktākas.

Ģenerāļiem atļauts sava bloka apkaimē brīvi kustēties, neieejot pārējā slimnīcas territorijā. Pagaidām gūstekņiem aizliegts pieņemt privātus apmeklētājus, tāpat personālam, kam jāpārlūko viņu mītne, aizliegts ar viņiem sarunāties. Ģenerāļi pavadot lielāko daļu laika brīvā dabā, pusbalsī sačukstoties. Paredzams, ka prāva pret četriem veterāniem sāksies janvārī.

NYHT

ATKAL BRĪVĪBĀ

BIJ. SABIEDRISKO LIETU MINISTRA A. BĒRZIŅA ATMIŅAS

Kad ministrs A. Bērziņš atsakās no Gestapo piedāvātā „darba" propagandas ministrijā, 1943. g. 10 novembrī viņam paziņo, ka to no koncentrācijas nometnes atbrīvos, novietos darbā Berlīnē un paturēs policijas uzraudzībā.

XXXII

Atceļā Trenčs pateica, ka no šī brīža varot sevi uzskatīt jau par brīvu cilvēku. Tas, ka atradies apcietinājumā, nebūšot man nekāds traucējums. Viņš tomēr ieteicot manis paša labā atturēties no jebkādas politiskās darbības un pēc iespējas mazāk sastapties arī ar saviem tautiešiem.

„No jums atkarājas, vai gribat dzīvot brīvībā, vai atgriezties koncentrācijas nometnē. Bet ja jūsu vainas dēļ mums vēl vajadzēs ar jums nodarboties, tad uz atbrīvošanu vairs neceriet."

Labi zināju, ka tie nav tukši draudi.

Prinča Alberta ielā nokļuvu atkal pie Valinska. Saņēmis rīkojumu, nokārtot atbrīvošanas formālitātes, viņš tiešām likās priecīgs.

Vispirms bija jāparaksta iespiests formulārs ar kādiem 20 punktiem, ka nevienam nestāstīšu, ko esmu koncentrācijas nometnē pieredzējis un dzirdējis, tad vēl bija jāparaksta solījums bez Gestapo atļaujas neatstāt Berlīni un, visbeidzot, nenodarboties ar politiku.

Novembra diena bija pēcpusdienā, kad iekāpām apakšzemes vilcienā, lai nokārtotu atbrīvošanas formālitātes arī koncentrācijas nometnē un paņemtu savu nelielo mantību. Pa ceļam Valinskis stāstīja, ka es būtu atbrīvots jau priekš gada, ja nebūtu pretojušās Rīgas iestādes. Kad no šīm iestādēm saņemtie apvainojumi pēc pārbaudes izrādījušies nepietiekami, atsūtīti citi. Sarakstīšanās, paskaidrojumi un pretpaskaidrojumi aizņēmuši daudz laika. Nenosaucot nevienu iestādi vārdā, viņš kā garāmejot vēl jautāja, vai man agrākos laikos neesot bijusi kāda personīga sadursme ar Rīgas prefektu Stiglicu.

Jau krēsloja, kad pēdējo reizi iegāju 44. kamerā. Šoreiz man mantiņas palīdzēja iesainot pats bunkura priekšnieks Skarins ar savu acīgo palīgu Luksu. Taču manas domas vairāk par gaidāmām personīgām gaitām svešā lielpilsētā nodarbināja tie, kam še nebrīvības gados biju piekēries ar patiesu draudzību, sevišķi ukraiņu neatkarības cīnītājam Steicko no 46. kameras. Tik ļoti gribējās viņam vismaz mēmi aizejot paspiest roku.

„Pa visiem šiem gadiem neesmu jūs apgrūtinājis ne ar vienu lūgumu. Tagad aizejot man viens lūgums tomēr ir," teicu bunkura priekšniekam.

„Kāds tad tas būtu?"

„Šejieni atstājot, vēlētos paspiest roku apcietinātam 46. kamerā."

„Vai jūs zināt, kas viņš ir?"

„Zinu tik daudz, ka viņš ir kārtīgs ukraiņu nacionālists un labs cilvēks."

„Vairāk neko?"

„Turpat divus garus un grūtus gadus esam pavadījuši blakus, aiz divām durvīm un divām sienām. Jums nebūs grūti saprast, ka kopējs grūts likteņis cilvēkus tuvina."

Bunkura priekšnieks brītiņu šaubījās, bet vācu ierēdnis, akls rīkojuma pildītājs viņā ņēma virsroku.

„Kaut man personīgi nebūtu nekādu iebildumu, no priekšniecības puses tas ir stingri aizliegts," viņš pēdīgi atbildēja. Tālāka pārliecināšana šķita veltīga.

Vēlreiz pārlaidu acis četrām sienām, dzelzs gultiņai un ķeblītim. Vai ko mīļu te atstāju aiziedams? Nē, mīļu neko. Bet te palika manas līdzšinējās dzīves grūtākās dienas. Tik grūtas, ka no to sekām vairs nekad pilnīgi vaļā netikšu.

Ejot gar 46. kameras durvīm, piesitu ar roku, bet sētā, ejot gar 46. kameras logu, uzsaucu ukraiņu revolūcionāru sveicienu „Slava Ukrainai!" Vai draugs, kas palika ieslēgts, manu sveicienu dzirdēja?

Aizvērās aiz manis arī lielie dzelzs vārti ar uzrakstu — darbs dara brīvu. Biju viens no nedaudziem laimīgiem, kas dzīvs caur tiem no nometnes izkļuva brīvībā.

Bet brīnums! Nejutu ne mazāko satraukumu, nedz saviļņojumu. Cik bieži savās domās atbrīvošanas stundu biju iedomājies kā kādu augšāmcelšanās brīnumu. Līdzīgu akmens novelšanai no kapa. Tik lielas bija tieksmes pēc brīvības, ka ar ilgām noraudzījos pakaļ putnam vai tauriņam, kad tie aizlidoja gar kameras logu. Bet tagad vienaldzība. Vai biju pārāk noguris, vai arī apstāklis, ka vēl vienmēr liegts atgriezties dzimtenē, bija tam cēlonis? Ierobežotā brīvība jau patiesībā bija tikai pusbrīvība. Blakus šai sajūtai jaucās arī citas — kā pēc gariem vientulības gadiem varēšu iejusties ļaudīs, un pie tam svešos laudīs.

Atceļā mani un Valinski nodarbināja domas, kur pavadīt nakti, jo bez atbrīvošanas apliecības man nebija nekādu personības dokumentu. Dienā nesekmīgi zvanījām sūtnim Krieviņam, bet Krieviņa dzīvoklis gaisa uzbrukumā bija sabumdots. Krieviņš tomēr uzturoties Berlinē pie mūsu konsula Š. Landhausa ielā. Valinskis tad lūdza kādu savu darba biedru pa mūsu braukšanas laiku uz Zachsenhauzenu mēģināt Krieviņu sazvanīt. Atgriežoties pie dežurierēdņa, atradām zīmīti ar ziņu, ka Krieviņš mani gaida vēl tanī pat vakarā konsula dzīvoklī.

Lai aptumšotā Berlinē nenomaldītos, Valinskis mani līdz turienei pavadīja.

Mans pirmais patiesais saviļņojums bija, kad durvīs ieraudzīju sūtni Krieviņu. Ar Krieviņu dienu pirms apcietināšanas kopā pusdienojām. Viņš bija pēdējais latvietis, ar kuru tikos pirms apcietināšanas, un arī pirmais, kas mani pēc atbrīvošanas sirsnīgi sagaidīja. Tad vakariņas pie apklāta galda: šķīvji, naži, dakšiņas, glāzes — civilizācijas patīkamie atribūti, no kuru lietošanas vienīnieku kamerā biju atradis.

Pēc vakariņām, par spīti nogurumam, ar sūtni notērzējām dažas stundas, jo bija bezgalīgs jautājumu daudzums par apstākļiem Latvijā, par draugu un paziņu likteni. Bez tam gribējās dzirdēt arī sūtņa padomus tuvākai nākotnei.

Kad ērtā, mīkstā guļas vietā balts palags apņēma augumu, otru reizi šinī vakarā izjutu brīvību, pēc kuras gadiem ilgi biju velti slāpis.

Alfreds Bērziņš

Turpinājumā lasiet „KĀDAS LIELPILSĒTAS BOJĀEJA"

Visgardākais kartupeļu ēdiens

Mans dēls Ēriks tagad iet skolā.

Parasti es viņam, protams, nejautāju, ar ko viņi tur nodarbojas, jo kuram trimdas sabiedriskam darbiniekam gan klātos kaut pārrunu kārtībā atzīt, ka arī jaunākas paaudzes cilvēki vispār var kaut ko mācīties. Mācīties un tapt gudri jau mēs varējām tikai toreiz.

Ērikam visumā nav iebildumu pret nerunāšanu par skolu. Viņš ir diezgan normāls puika. Bet vindien viņš pats iesāka runāt. Skolotājs bija uzdevis katram zēnam atnest līdz kādu rudenī ienākušos dārza augli. Ēriks gribēja nest ābolu. Es nezinādams, vai viņš to arī atnesīs atpakaļ uz māju, aizstāvēju uzskatu, ka rutks arī ir labs un veselīgs dārza auglis.

Vēlāk noskaidrojās, ka runāt viņi bija runājuši par visādiem augļiem, visvairāk laikam par kartupeļiem, jo Ēriks pēc vakariņām stāstīja: „Skolotājs lika, lai katrs no mums pasaka visgardāko kartupeļu ēdienu, kādu viņš zina. Un es teicu: — Visgardākais kartupeļu ēdiens ir kartupeļi ar ceptu pīli un salātiem!"

Dīpītis L.

SLUDINĀJUMI

Ja kāds ko zinātu par NIKOLAJU PUGAČEVU no Rīgas, Lienes ielas 18, lūdzu ziņot **A. Busch,** Box 64, Västerås, Schweden. (133)

Hallo, latvju meitenes! Ar jums vēlas sarakstīties jauneklis ar nopietnu skatu dzīvē, vec. no 17—25 g. Atbildēšu katrai nopietni domātai vēstulei. Vēstules ar ģīmetni un īsu biografiju lūdz adresēt šīs avīzes kantorī ar Nr. 101 DM. (108)

Esmu 40 g. v. slaidu, spēcīgu augumu (180 cm), man ir dēls 7 g. v. un meita 5½ g. v., pats esmu šķirts. Meklēju saviem maziem mīluļiem audzinātāju un sev dzīves ceļa līdzgājēju. Ja kādai tautietei ir godīga un uzticama sirds, un spētu manu vēlēšanos izpildīt, lūdzu rakstīt Jānim Sveķim: Rouvres par Betz, Oise, France. (102)

Divi veselīgi, slaidi latvju jaunekļi, kopvecumā 52 gadi, nedzērāji, nesmēķētāji, vēlas nopietni iepazīties ar sev līdzīgām tautietēm. Ja kādai būtu vēlēšanās, lūdzu rakstīt Arājam un Dzintaram, (20) Unterlüss b. Celle, Forest Camp. (134)

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareilles iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai". (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

Aida Niedra

Saules koki

Gāju ceļu aiz zilganām tālēm, cauri
Latvijas gaidošām birzīm,
Meklēju Saules kokus. Sarkanos
Saules kokus vara saknēm, sudraba lapām, zelta zariem debesīs augstās,
Mūžīgos dzīvības kokus pie avotu kalniem un lejas.
Atvērās dzimtenes zeme, teika no dziesmas un dejas,
Saules meitu rotaļas mundrās zaļā pakrēslī, šalcošās birzīs,
Baltās pukēs pa smaržīgiem līčiem, upju dziesmām un gavilēm skanot.
Gāju, klausījos mirdzošā ceļā, vieglu vēju maldīta, nesta,
Redzēju visu latviešu zemi, it kā bagātu zeltītu šūnu Dieva dēla varenā plaukstā,
Pēkšņi pacēlās mākoņu ēna, salnas rasa bez dziesmām un rotām,
Vīta nepļautas smaržīgas pļavas, svelmē izkalta zeltītie kalni,
Nekrita laukā sudraba sēkla, kokles apklusa, aizmirsās vārdi . .
Bet es gāju un eju joprojām un arvien vēl meklēju zemi,
Saulē dzirkstošo latviešu zemi, Saules kokus, šos mūžības sargus.

Chronika

Vijolniece Norma Auziņa izturējusi konkursu un iekļuvusi kā stipendiāte Ņujorkas augstākā mūzikas skolā — Julliard School of Music. Viņa mācīsies pie agrākā Parīzes konservātorijas profesora I. Galamiana.

Lietuviešu rakstnieks Vincas Ramonas, kura romānu Krusti šogad godalgoja, izceļojis uz Austrāliju un kopā ar diviem igauņiem — vēstures profesoru un filozofijas doktoru — strādā meža darbos. Lietuviešu docents mežkopis Jonas Vilčinskas, kas šovasar izceļoja uz ASV, gājis bojā nelaimes gadījumā darba vietā papīrfabrikā — viņam uzgāzies baļķis.

Baleta solisti Helēna Pakule un Brūno Klaips atrodas turnejā pa amerikāņu joslas nometnēm. Mākslinieki paredzējuši decembrī turneju atjaunot ar jaunu programmu.

Jānis Klīdzējs

GRĒKS uz PUSĒM

NOVELE

(1. turpinājums)

Orups izgāja un pagriezās pār Ļaudānu tīrumiem uz meža pusi, bet Stebers sāka nospodrināt zābakus.

Caune jutās tāds paslims. Sasvīdis pagulējis rudzu tīruma malā. Krustos tā kā knaibles būtu ieliktas. Kad Orups pieminēja Macānus, uzreiz arī Caunes mugura kļuva mīkstāka un viņš pieslējās gultā sēdus.

„Būs jābrauc," viņš, ceļgalu kasīdams, teica.

Kā lai nebrauc, kad bija iemesls palūgt Dievu par tādiem ļaudīm, kādi bija Macānos, kas paši nezināja, ko viņi īsti darīja. No maza līdz vecam tie bija pilni mantrausības, negausības, lielības un citu apsmiešanas. Cik nu viņu tur bija — trīspadsmit saimnieki pret Ļaudānu divdesmit diviem, bet skaties, kas šiem par deguna sliešanu gaisā: šie gudri un bagāti bet tie Ļaudānos tik šādi tādi. Kāds tik vien gadās — šie tūlīt ar visu sāk dižoties. Macānos esot pieci radio masti, bet Ļaudānos tikai trīs. Macānos trīs plaujammašīnas, bet Ļaudānos tikai divas. Labi! Vai šie lai domā, ka Ļaudāni neko nespēj? Vajag tikai aprunāties un darīt — nepaiet ne divas nedēļas, Ļaudānos jau ir seši radio masti un tīrumos sprakšķ četras plaujammašīnas. Tā pēc samēra un saimnieku skaita pareizi vien būtu — Ļaudāni ir lielāki, tiem vairāk arī vajag. Vai Macānu drebeļi to sapratīs? Kas to devis! Viņi stiepjas no ādas ārā, bet šiem vajadzīgi astoņi radio masti un piecas mašīnas. Kur te prāts? Nu, ja jūs tā, tad ejiet uz visiem laikiem pie velna!

Tad otra lieta — šiem esot tikai sugas govis, īstās, tādas ar skārda pasi ausīs, bet Ļaudānos esot tikai sugas seski. Vai macānieši nebija īstie puscūči, tā sacīdami pašas agronomu komisijas klātienē? Nē, viņi labos ļaudīs pat uzvesties neprata!

Orups ar Cauni stingri nospriedza, ka kaut ko nelāgu macānieši jau sen bija nopelnījuši. Viņi abi, kā jau kristīgi cilvēki, nedrīkstēja tiem nāvi vai kādu briesmīgu slimību vēlēt, bet, ka viņiem visiem vajadzētu saslimt vismaz ar kādu jocīgu vēdera kaiti, par to viņi abi bija gatavi lūgt Dievu vai ikvakarus.

Trešā lieta, ko tālāk pārrunājot nevarēja nepieminēt, bija ar to pašu Melno Teklīnu. Meitene kā visas godīgas meitenes — prātīga, strādīga, glīta, Dieva bijīga. Un ko darīja šis Macānu Ejupa dēls? Milējās, milējās divi gadus ar šo Teklīnu un galā apprecēja tādu izstīdzējušu Alminu no tiem pašiem Macāniem, tādu sila kaziņu. Un kāpēc? Reibumā esot izrunājies reiz, ka Teklīnai smejoties viņas mute esot par daudz plata, tāda Ļaudānu sugas. Varot pat mazo mēlīti redzēt, kad Teklīna cērtot smieties. Tā nabaga meitene, ko tad lai viņa dara, ka Dievs viņai tādu muti reiz devis? Vai lai iet pie šuvējas un piediedz no abiem lūpu kaktiņiem un lai atstāj tikai tādu čiepstes mutīti, kas tam Ejupa slaistam būtu pa prātam? Kā lai ar tādiem ļaudīm sadzīvo pa godam? Ne skauties, ne kauties, ziniet. Lai slavētas debesis, ka tās šejienes draudzei devušas tādu Dieva cilvēku, kāds bija prāvests Vasars, kas zināja īstās zāles pat tādiem prakvastiem, kādi bija macānieši jau no savu vectēvu laikiem. Nē, galu galā bija arī labi, ka Ļaudānos savs bariņš sievu un vecu meitu, kas sarakstījušās visādos pātaru pulciņos un kas varēja īstā brīdī nodot ziņojumu prāvestam par to Macānu Sukura veikumu kapsētā, jo kam citam būtu bijis vaļas darba laikā tur aizskriet. Šīs reizes dēļ viņām varēja piedot pat visas agrākās plāpas, ko viņas šad tad bija aiznesušas turpat vien arī par pašiem. Šo sievu būšanu jāpieņem kāda nu reiz tā ir, jo tāds radio aparāts pasaulē vēl nebija izgudrots, kas varētu viņu aparātiņus šinī ziņā pārspēt. Ja tā padomāja, galā bija jāsaka — kas to lai zina, vai arī šī sievu mūzika nebija radīta ar gudru debesu ziņu, jo bez viņām macānieši, varbūt, rīt sēdētu baznīcā atgāzušies un nedabūtu to karsto svētību?

Orups ar Cauni staigāja pa dārzu, ēda ābolus un beidzot rolēma, ka pasaule tomēr skaisti iekārtota, pēc ļoti glītiem, visur jau iepriekš paredzētiem mēriem. Kad stunda nāk, Dievs tik pamet ar aci un tik nogriež un tik nogriež. Un skaties — macāniešiem trako krekls pašūts!

Viņi abi stāvēja viens otram pretī, sita uz pleca un smējās. Jā, jā — bija taču tik skaista sestdienas pievakare. Ilgi tāda diena nebija justa un redzēta.

„Rīt brauksim?" atvaicāja Orups.

„Protams! Vai tad es kāds nekriškāns?" smējās Caune, un viņam vairs nesāpēja mugura, nē, nemaz!

Pašā pievakarē par rītdien gaidāmajiem notikumiem jau zināja visi Ļaudānu ciema gani. Viņi sasaucās no kalna uz kalnu, un viņu balsis sestdienas klusumā skanēja tālu.

„Alik, vai tu zini, kas būs rīt?" kliedza no sava kalna Ēriks.

„Zinu! Rīt būs svētdiena un man brīva diena! Iesim vēdzelēs!"

„Nu, tad tu nezini nekā! Rīt baznīcā — lamās — macāniešus! —"

2

Torīt debesis sedzās kā zils un mīksts samts pār visu pasauli, bet viszilākas tās bija taisni virs Ļaudāniem. Varbūt tieši no šī saulainā ziluma arī pār visiem ļaudāniešiem bija nolaidies tāds svētku prieks un maigums. Vīri nebārās ar sievām kā citās līdzīgās steigas reizēs. Bērni smējās vienā smiešanā, un bieži skrēja ārā skatīties, vai uz lielceļa neparādās kādi agrāki baznīcas braucēji nekā viņi, jo visam Ļaudānu ciemam bija stingri norunāts izbraukt vienu stundu agrāk nekā citās, parastās svētdienās.

Orups sameklēja taisni to kaklasaiti, kuru viņš mēdza siet tikai Ziemsvētkos un Lieldienās un ilgi darbojās ap piemērota mezgla iesiešanu. Nu jau tumši zaļš mezgls puikas dūres lielumā pie baltā krekla bija, bet tas arvien vēl griezās šķībi. Viņš to žnaudza un spaidīja abām rokām un, pie spoguļa stāvēdams, caur zobiem klusi lādējās.

„Es tevi, velnu, saberzīšu, smeltē, ja tu nepadosies!" Beidzot mezgls padevās, jo pasaulē nevarēja būt daudz tādu lietu, kas Orupa rokām spētu nepadoties.

Tad viņš sasukāja matus. Balts celiņš virs kreisās acs bija taisns kā mērnieka šņore. Atgāzis plecus atpakaļ, viņš savilka seju mazliet bargākā izteiksmē, kādu vajadzēja nest kārtīgam saimniekam. Vēlreiz sevi nopētījis spogulī, viņš pats pret šo seju sāka just bijību: jā, tagad nu reiz viņš bija tāds, kādam pat macānieši nevarētu paiet garām nesveicinājuši.

Pagriezies prom no spoguļa, Orups pamanīja, ka sieva sēja galvā to pašu parasto, balto lakatiņu.

(Turpinājums sekos)

Daiļamatniecība un mūzika darba vīru pavēnī

„Latviešus es gribētu sev kaimiņos tad, kad būšu mājās, Amerikā. Esmu redzējis ne tikai latviešu mākslas izstādes, bet divu gadu laikā iepazinies ar viņu lieliskajām darba spējām un krietno stāju. Par tādiem pilsoņiem Savienotās Valstis varētu tikai priecāties," saka majors Vaits, EUCOM vienību un darba nozares vadītājs, kamēr dejā garām aizslīd latviešu tautu meitas ar tumši zilajiem darba vīriem. „Lūk!" majors pamāj uz vīru, kas zāles vidū aizrautīgi spēlē akordeonu. „Sakiet, vai tas tiesa, ka šis cilvēks ir viens no jūsu labākajiem slidskrējējiem, bet nesen kļuvis arī par medicīnas doktoru. Un, skat, akordeonu arī prot spēlēt!"

„Jā, tiesa gan," man jāsaka, jo „aprunātais" ir Elmārs Bite. Šī saruna notiek tādēļ, ka mums visiem ir kabatā mazs, angļu valodā iespiests ielūgums: „Latviešu 8710. un 8850. darba vienības vadītāji, virsnieki un darba vīri pagodinās jūs ielūgt uz latviešu daiļamatniecības izstādes atklāšanu ar sekojošu latviešu stīgu kvarteta un darba vīru dubultkvarteta koncertu 5. oktobrī." Salīdzinot ar Frankfurtes mesi, šis gan nav liels notikums, taču skaistās Palmgartena telpas pulcējušas labu tiesu latviešu draugu, ievērojamu viesu — militārās valdības un IRO pārstāvju, un izstādes organizētājs, Minchenes latviešu mākslas salona vadītājs I. Mamantovs, kas ir arī čaklo Kleinkeķas daiļamatnieku pārstāvis, var paredzēt lielu skatītāju pieplūdumu.

„Jāatzīstās, ka šī ir pirmā latviešu daiļamatniecības skate, ar ko iepazīstos," saka Frankfurtes preses un informācijas nodaļas vadītāja Helēna H. Harte. „Esmu tā pārsteigta, ka jāatvelk elpa, lai sāktu par visu to skaistumu priecāties. Jūsu daiļamatniecība ir lieliska jūsu īpatnējās kultūras vizītkarte! Vēl kompliments jāizsaka Gīzenes dubultkvartetam — jūsu tautasdziesmas ir ļoti skaistas."

Itaļu ģenerālkonsuls pulkv. ltn. Gallinī savukārt brīnās, kā gan šādus mākslas darbus bijis iespējams veikt cilvēkiem, kas agrāk nav ar daiļamatniecību nodarbojušies. Kāda amerikāņu virsnieka kundze toties atzinās: „Es neesmu mūzikāla. Bet kad latviešu stīgu kvartets spēlēja Mocartu, man likās, ka esmu daudz dzīvē nokavējusi, neinteresējoties par klasisku mūziku. Viņai patika arī Veras Vilkas-Večeroks un jaunā tenora J. Sarmas dziedātās Mediņa un A. Kalniņa dziesmas, bet par visu vairāk — brašais Gīzenes dubultkvartets.

Tā ir tikai maza saujiņa ļaužu, kas šovakar ir darba vīru viesi, bet teicamais pasākums — darba vienību paspārnē sarīkot daiļamatniecības skates un koncertus, liek vēlēties, lai tas notiktu vēl.

Frankfurtē, 5. oktobrī.

R. L.

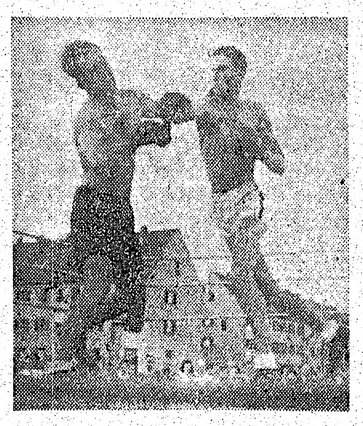

„Tas ir kauns visiem švābiem, ka ārzemnieks kļuvis Bavārijas meistars boksā," par mūsu 22. g. v. izlases bokseri Žani Šmitu (uzņēmumā pa labi) saka vācieši. Svētdien Šmits startēja Nirnbergā. Viņš bija iedalīts Augsburgas reprezentējošā vienībā pilsētu sacīkstei pret Nirnbergu, kas beidzās neizšķirti 8—8. Pusvidējā svarā Šmits pārliecinoši pēc punktiem pārspēja nirnbergieti Breieru, kuram tā bija 50. cīņa ringā. (Ed. Krauca uzņēmums.)

Vācu futbolisti uzvarēja 3 pilsētu sacīkstēs pret šveiciešiem, tā sekmīgi ievadot pirmās starptautiskās futbola sacensības pēc kara. Štutgartes pilsētas vienība 70.000 skatītāju klātienē pieveica Cīrichi 6—1, Minchene St. Gallenu 5—1 un Karlsrūe Bazeli 1—0.

Jaunu Eiropas rekordu kārtslēkšanā sasniedzis zviedrs Lundbergs, pārvarot 4,36 m augstumu un labojot paša Eiropas rekordu par 4 cm.

Valkas nometnes šacha rudens turnīrā uzvarēja E. Bērziņa ar 19 p. no iespējamiem 11. 2. A. Doniņš 9,5 p., 3. Jumiķis 9 p.

Latvijas agrākais internacionālais futbolists Pētersons turpmāk ievērojami pastiprinās Phönix Karlsruhe vienības uzbrukumu, raksta Dienvidvācijas izplatītākais sporta žurnāls „Sport Magazin".

Lietuviešiem emigrācijā aug jaunas teicamas vieglatlētes. • Sacīkstēs Rozenheimā D. Točilauskaite lēca tālumā 5,07 m, bet E. Šikšniūte skrēja 100 m 13,4 sekundēs. Abi šie rezultāti ir lietuviešu jaunatnes rekordi.

Morīna Gārdnere, Anglijas sekmīgākā vieglatlēte Londonas olimpiskajās spēlēs un sudraba medaļas ieguvēja 80 m barjerskrējienā, šalaulājusies ar majoru Džefriju Daisonu. Laulību laikā Oksfordas baznīcā bija sapulcējušies tik daudz ļaužu, kas gribēja redzēt savu iemīļoto sportisti, ka drūzmas atvairīšanai bija jāizaicina policija.

Zviedru izcilais barjērskrējējs Lidmans, kas vairāk nekā 10 gadus turējies Eiropas labāko barjērskrējēju vidū, nodomājis tuvākā laikā aiziet no aktīvā sporta.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2

Apspiestās t… pēc brī…

Austrumeiropas eksp… ANP uzsaukums ci… un memorands Apvi…

Jau trīs nedēļas pagājušas, kopš … pilnsapulce. Un visas šīs trīs nedēļ… šīs atrodas uz apsūdzēto sola. Lai arī … delegātiem allaž ir pie rokas savi „pre… apgalvodami, ka pasaules sabiedriskās … Maskavai.

Trešā Apvienoto nāciju sesija ie… sniņa arī citādā nozīmē. Vēl … sākot līdz šim lielu nāciju delegāti … ar pateikuši tik skaidri, kas ap… zemē pasaules mieru, kas liedz cil… vēkiem dzīvot drošībā un kas … spiež un verdzina mazās tautas. … Šai tāpēc, ka tās nevar uzvarēt … pu pret tiranniju. Beļģijas mi… nistru prezidents Anrī Spāks pirmais … sklanēja, ka Eiropas politikas pa… matā ir bailes no Padomju Savie… bas. Vēlāk britu valsts ministrs … Vinstons Višinskim acīs pateica, ka … Padomju demokratijas neuzticas … Maskavai, jo tā — anektējusi Lat… viju, Lietuvu un Igauniju. Un nule… kšlabrītanijas kara laika premjērs … Vinstons Čērčils aicināja Padomju … Savienību atbrīvot vienpadsmit … Austrumeiropas galvaspilsētas. Šo … galvaspilsētu skaitā nepārprotami … bija arī Rīga, Tallina un Kauna.

Bet vēl priekš pāris gadiem ne… viena valstsvīrs, neviena lielvalsts … pat neatgādināja pasaulei, ka … kādreiz brīvas bija Baltijas valstis. … Tagad tieši šīs Apvienoto Nāciju … sapulces laikā daudzi runātāji … atzinīga pasaules sirdsapziņai no… darīts agresijas aktus, kas laupīja … tiem tik daudzām Austrumeiro… pas valstīm.

Šo pagriezienu pašreizējā situāci… ir devis arī Austrumeiropas polī… tiķiem laimējies izbēgt poli… tiskām varām vai arī neatgriez… ties. Parīzes prese jau vairākkārtīgi … ir atzīmējusi Čechoslovakijas dele… ģātu Apvienotajās Nācijās Dr. Papa… nēku, kam vēl aizvien dota iespēja … kā padomdevējam piedalīties vairā… ku komisijās un atgādināt pasaulei, … ka viņa zemē komūnisti nelikumīgi … sagrābuši varu un nodibinājuši to… talitāru režīmu. Parīzē gaida iero… dzēties arī bijušo polu zemnieku …

Vai Tokijā kļūs otra Berlīne?

„Die Tat" speciālkorespondents … no Vašingtonas, ka pēc pēdējo … dienu aso notu apmaiņas starp ģe… nerāli Mekarturu un krieviem Va… šingtonas diplomātiskās aprindas uz… manību blakus Berlīnei pievērsušas … Tokijai. Sākušies, minējumi par to, … ka Padomju Savienība būtu izšķi… rusies Tokijā radīt otru „Berlīnes … krīzi". Tādā gadījumā krievi Me… kartura personā atrastu ļoti spēcī… gu pretinieku.

Šīkumus nesaskaņām meklējams … Mekartura aizliegumā rīkot streikus. … Tā krievu nota šādu aizliegumu … nosūtīja par strādnieku šķiras ap… spiešanu. Uz to amerikāņu virspa… vnieks atbildēja ar jaunu notu, ku… rā saturs atklātībai vēl nav zināms. … Vašingtonā oficiāli paziņots, ka tā ir … bijusi, bet krievu misijas reakcija … tajā liek secināt, ka Mekartura … rīcība ir vairāk nekā asa. To apstip… rina arī krievu sūtņa Vašingtonā … izteikums, ka Mekartura … rīcība Japānā esot kavēklis demo… kratisku iestenošanai. Paņuškins pie… vienojies lai Tālo austrumu komisija … pret Mekartura pēdējos lēmu… miem Mekartura pēdējos lēmu… miem Šādai padomju sūtņa nostājai … Vašingtonas atbildējis ar telegrammu … savai misijai Tokijā: „Kā austru… mu valstu pārstāvis es pazīstams sa… vā rietumos ir pazīstams sa… kums: Nav pasaulē lielākas lie… kulības, ja otram spredikō to, ko … pats nedara."

Ka Mekarturs esot vēlējies pa… rādīt, ka vēl arvien vairāk nekā … Vašingtonas japāņu kara güstekņu at… brīvināšanā krievu vergu darba nometnēs, … tā arī padomju bruņošanās … apkarošanā. Lai arī krievu nākošie … soļi Tokijā vēl nav zināmi, ameri… kāņu sabiedrisko domu vislabāk iz… teic „Journal-American": „Pasaule … varēs vēsturē mieram lielāku ceļa ga… dāt, ja mūsu attiek… smē nostaigājusi, ja mūsu attiek… sme ar krieviem kārtotu tā, kā to … dara Mekarturs Japānā."